

Yeni milli qəhrəmanlarımızın adı əbədiləşdiriləcəkmi?

Fazil Mustafa: "Şəhidlərimizin və unudulan qəhrəmanlarımızın da adının əbədiləşdirilməsinə ehtiyac var"

Mələm olduğu kimi, bu günlərdə ölkə prezidenti İlham Əliyev Qarabağda gedən son savaşlarda şücaət göstərən bir qrup hərbiçini təltif edib. Vətən qarşısındakı xidmətlərinə görə təltif olunanlar arasında "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" fəxri adına layiq görülənlər də var. Bəs, yeni milli qəhrəmanlarımızın tanınması, onların adının əbədiləşdirilməsi, qəhrəmanlıq nümunələrinin gənclər arasında təbliğ edilməsi yönündə hansısa addımlar atılacaqmı?

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan deputat Fazil Mustafanın sözlərinə görə, yeni milli qəhrəmanlardan sağ qalanların adlarının əbədiləşdirilməsinə zərurət yoxdur: "Çünki adlarının küçələrdə verilməsi və sairə məsələlər ənənəvi olaraq daha çox şəhid olmuş insanlara şamil edilir. Yəqin ki, dövlət səviyyəsində bu istiqamətdə addımlar atılacaq. Çünki adətən belə bir ənənə var. Amma mən elə hesab edirəm ki, bu ənənə daha geniş şəkildə götürülməli, təkcə bu gün ilə məhdudlaşmamalıdır. Keçmişdə unudulan qəhrəmanlarla bağlı addımları atılmağın vaxtıdır. Məsələn, Azərbaycanda hələ də müəyyən iradlar ortadan qaldırılmayıb. Xüsusilə Fəxri Xiyabanda Müsavat rejiminə, hökumətinə qarşı vurmuş şəxslərin qəbirüstü abidələrinə yazılan ifadələr dəyişdirilmir, hələ də Nuru paşanın haqqı Azərbaycanda tanınmayıb. Və yaxud Bakının general-qubernatoru olmuş, topçu Murad Gəray bəy Tlexas haqda. Bolşeviklər Bakıya gələndə onu məhkəməyə verib Əli Bayramovun ölümündə ittiham ediblər. Daha sonra onu qəfəsə qoyub Bakını gəzdirib və güllələyiblər. Bu cür fədakar Azərbaycan generalının adına isə heç nə yoxdur".

Fazil Mustafa qeyd etdi ki, milli qəhrəmanlarla yanaşı şəhidlərimizin də əbədiləşdirilməsinə ehtiyac var: "Bu insanların əməllərinin cəmiyyətə müxtəlif formada çatdırılması yollarını tapmaq lazımdır. Birinci növbədə onların təbliği üçün onların ailələrinin yüksək səviyyədə yaşaması, övladlarına qayğı lazımdır. Onu gören qonşu artıq deyəcək ki, bu şəhidin oğlu sıxıntı, qayğı çəkmir, dövlətin, cəmiyyətin qayğısı ilə əhatələnib. Onda şəhidlik onun üçün daxili bir stimula çevriləcək. Şəhidin şəklini ora vurmusan, amma uşağı acından ölsə, yaxud ailəsi sıxıntı içərisində yaşayırsa, yüz dəfə də şəkli baxsan hansısa daxili bir rahatlıq hiss etməyəcəksən. O baxımdan əbədiləşdirməni şəkli, heykəli döndürmək yerinə məhz onun ailəsinə qiymət vermək lazımdır ki, ata-ana azacıq da olsa, daxili peşmanlıq çəkməsin, desin ki, həqiqətən də Vətən uğrunda oğlumu verdim. Bilsin ki, Vətən də, Vətəndə yaşayan insanlar da hər addım başı onun haqqını qaytarırlar. Bu olmayandan sonra o şəklin və sairənin heç bir mənası yoxdur".

□ **Xalidə GƏRAY**

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərffəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN
və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:
Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

İran ermənilərin aksiya keçirməsinə icazə vermədi

"Güneyli gənclər İranda hər yeri etiraz və Qarabağ üçün çağrı meydanına çevriliblər"

Aprelin 24-də Tehrandakı ermənilər qondarma soyqırım ilə bağlı aksiya keçirməyə cəhd ediblər. Musavat.com xəbər verir ki, sosial şəbəkələrdə yayılan məlumat görə, bir qrup erməni qondarma soyqırımla bağlı Türkiyənin Tehrandakı səfirliyi qarşısında mitinq keçirmək, şüarlar səsləndirməyə çalışıb.

Lakin İran hüquq-mühafizə orqanları tez bir zamanda bunun qarşısını alıb. Nəticədə ermənilər Tehrandakı və İranın bir neçə şəhərində yerləşən kilsələrdə toplantı keçiriblər. Qeyd edək ki, bir neçə il bundan əvvəl İran rəsmiləri ermənilərin bu aksiyalarına qoşulur, onlara dəstək verirdilər. Ermənilər isə bundan ilhamlanaraq küçələrdə aksiyalar keçirir, türk millətinə qarşı təhqiramiz şüarlar səsləndirirdilər. Lakin son illərdə nədənsə İran hakimiyyəti bu məsələyə həssaslıqla yanaşır, ermənilərin Türkiyə səfirliyi qarşısında mitinq keçirmək arzusunu üreyində qoyur. Səbəb nədir?

Məsələ ilə bağlı Güney Azərbaycan Milli Oyanış Hərə-

katının tanınmış fəallarından olan, "GAMAC" təşkilatının sözcüsü, Məhsə Mehdi Bərdin "Yeni Müsavat"a danışdı. Onun sözlərinə görə, İranın Ermənistanə dəstək yolları artıq dəyişib: "İran Rusiyanın bölgədəki ortağıdır, Qarabağın işğalının sonlanmasını istəmir və Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsi siyasətini yürüdü. Amma bir tərəfdən də son vaxtlar Güney Azərbaycanda xalq arasında Qarabağ məsələsi haqqında medianın gücü və milli fəalların çalışmaları nəticəsində bilgiler çoxalıb. Qara-

bağ məsələsi milli ruhun yüksəlməsi, azərbaycanlılıq şüurunu artırır. Bu da İran üçün bir təhdiddir. İran artıq bütün etiraz etmə imkanlarını yasaqlasa da Azərbaycan gəncliyi olqun bir zəka ilə hər yeri etiraz və Qarabağ üçün çağrı meydanına çevrib. Beləliklə, İranın qadağa, cəza və zorbalıqları azərbaycanlılıq aidiyyətinin qarşısında aciz qalıb. Bunun üçün də İranın Ermənistanə dəstək yolları dəyişib və üzde tərəfsizlik elan etməyə başlayıb. Lakin amma əməldə bu görünür, mümkün də deyil".

□ **Xalidə Gəray**

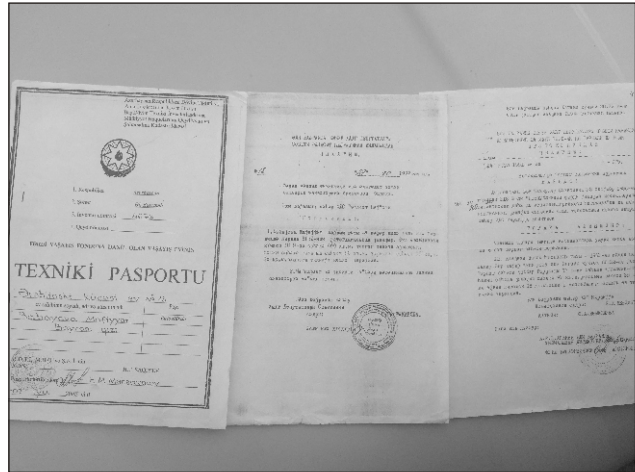

Bu gün temperatur yüksələcək

Aprelin 25-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq, mülayim cənub küləyi gündüz arabit güclənəcək.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 9-13, gündüz 19-24, Bakıda gecə 9-11, gündüz 20-22 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 763 mm civə sütunundan 755 mm civə sütununa enəcək, nisbi rütubət gecə 60-70, gündüz 40-50 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında aprelin 25-də hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi, səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman olacağı gözlənilir. Lakin axşam bəzi dağlıq ərazilərdə şimşək çaxacağı, qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Qərb küləyi gündüz ayrı-ayrı yerlərdə arabit güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 6-11, gündüz 21-26 dərəcə isti, dağlarda gecə -1-6 gündüz 12-17 dərəcə isti olacaq.

Şəhid ailəsinin torpağını saxta sənədlə zəbt ediblərmiş - Fotofakt

Ötən saylarımızdan birində şəhid anası Gülbikə Səmədovanın ölkə rəhbərliyinə və hüquq-mühafizə orqanlarına müraciəti haqda yazmışdıq. Şəhid anası "Yeni Müsavat"a göndərdiyi məktubunda yazırdı ki, Şirvan Telekomunikasiya Qovşağının təsərrüfat müdiri Mobil Azayev sənədlərlə onlara məxsus olan torpaq sahəsini zəbt edib və məsələnin araşdırılmasını xahiş edirdi.

Aldığımız son məlumata görə, artıq şəhid anasının müraciəti Şirvan Şəhər Polis İdarəsində araşdırılmağa başlayıb. Gülbikə Səmədovanın oğlu Vahid Səmədovun sözlərinə görə, Mobil Azayevin onlara və Babalı Qaçayevə verilmiş torpaq sahəsinin zəbt olunması məsələsi araşdırılır: "Bizim Şirvan Şəhər Polis İdarəsinin reisi Şahin Mirzəyevdən və şəhər prokuroru Həsən Həniyyəyevdən yeganə xahişimiz ondan ibarətdir ki, Mobil Azayevə torpaqlarımızın zəbt olunması üçün saxta sənədlər düzəldən şəxsin kimliyi müəyyən edilsin və ciddi şəkildə cəzalandırılsın. Çünki həmin saxtakar şəxsin hesabına bizim kimi imkansız insanların torpaq sahələri əllərdən alınır".

V.Səmədov həmin saxta sənədlərin fotosuratını dəredaksiyamıza göndərib.

□ **E.HÜSEYNOV**

Rusiyada vəhşicəsinə döyülən azərbaycanlı cərrah komandan ayıldı

Rusiyada vəhşicəsinə döyülmüş azərbaycanlı göz cərrahi komandan ayılıb. Bu barədə məlumatı virtualaz.org saytının Şirvan bürosuna cərrah Emin Usubovun yaxınları veriblər. Onların bildirdiyinə görə, artıq iki gündür ki, yaralı həkim danışıq bilməyə, ətrafdakılara reaksiya verməyə başlayıb. Ağır vəziyyətdə olan həkimin səhhəti ilə bağlı Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyindən də müalicə olunduğu xəstəxanayla təmaslar qurulub.

Xatırladaq ki, Ufa Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutu cərrahiyyə şöbəsinin apancı elmi əməkdaşı, azərbaycanlı göz cərrahi Emin Usubov aprel ayının 14-də axşam saat 9 radələrində Ufa şəhərinin Nijeqorodka kəndindəki "Luç" mağazasının qarşısında naməlum şəxslərin hücumuna məruz qalıb.

Başqırdistan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin açıqlamasına görə, hadisə zamanı Emin Usubovun üzərində olan və qanuni qeydiyyatdan keçmiş travmatik silahla müdafiə olunmaq istəyi basqınçıları daha da qəzəbləndirib. Onlar E.Usubovu amansızlıqla döyərək ağır bədən xəsarətləri veriblər.

Artıq baş vermiş hadisə ilə bağlı cinayət işi qaldırılıb, həbs olunanlar var. Yerli sakinlər isə bildiriblər ki, həkim və tanışı 6 nəfər gənc sərxoşun səbəbsiz və qəfil hücumuna məruz qalıb. Hətta basqınçılar hücum zamanı dəyənəklərdən istifadə edib və həkimin tanışının üstündən maşınla keçmək istəyiblər. Aldığı xəsarətlər nəticəsində Emin Usubovun çənə və almasıq sümükləri, burnu sınıb, ağır vəziyyətdə Ufa Mərkəzi Klinik Xəstəxanasının reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib.

Tanınmış cərrah, 35 yaşlı Emin Usubov əslən Salyan rayonundandır. Ufada 2002-ci ildən yaşayır. Azərbaycanda Tibb Universitetini bitirdikdən sonra Ufa Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunda aspiranturaya qəbul olunub və orada dissertasiya müdafiə edərək elmlər namizədi dərəcəsi alıb. Elə bu şəhərdə də ailə qurub, 12 yaşlı bir qızı var. İşlədiyi müddətdə böyük elmi uğurlar qazanmış Emin Usubov 4 patentin və onlarla elmi məqalənin müəllifidir. Hazırda doktorluq işi üzərində işləyir. Həkim yoldaşları Emimi həm də xeyirxah bir insan kimi tanıdıqlarını deyərək, onun kiməsə nədənsə pislik etdiyini ağıllarına gətirə bilmədiklərini bildiriblər.

Aprelin 23-də mərhum jurnalist Nərgiz Yaqublunun il mərasimi keçirildi. Mərasimdə onun əqidə yoldaşları, dostları, demokratik düşmənin və vətəndaş cəmiyyətinin öndə gedən isimləri iştirak edirdilər.

"Yeni Müsavat" qəzetinin baş redaktoru Rauf Arifoğlu, MSDM rəhbəri İsa Qəmbər, Müsavat başqanı Arif Hacı, AXCP sədri Əli Kərimli, Milli Şura rəhbəri Cəmil Həsəni və başqa tanınmış simalar da il mərasiminə qatılmışdılar.

Tədbir Nərgiz Yaqublunun ruhunu bir dəqiqəlik sükutla yad etmə ilə başladı. İlk olaraq söz alan Müsavat başqanı Arif Hacı gənc müsavətçi xanımın itkisinə bütün Azərbaycanın üzüldüyünü bildirdi: "Nərgiz Yaqublunu 25 il yaşadı. Qısa həyatında cəmiyyətə, ətrafında olan insanlara o qədər enerji, güc verdi ki, ölümü bütün Azərbaycan miqyasında qeyd olundu. Onun ölümünə Azərbaycandan kənar da olanlar da göz yaş tökdülər. Amma hesab etmərəm ki, biz Nərgiz xanımı belə mərasimlərdə ağıllamaqla xatırlamalıyıq. Ən faciəli günlərdə belə biz onu işıq saçan görmüşük. Hətta ağır qəza keçirdikdən sonra onu bizə, ağsaqqallara təsəlli verən görmüşük. Sanki bu xanımın daxilində bir işıq yanırdı. Onun xatirəsi bütün Azərbaycan cəmiyyətinin qəlbində daim yaşayacaq. O, Azərbaycan gəncliyinə uzun illər bundan sonra da nümunə olacaq. Hər bir valideyn Nərgiz kimi övladı ilə fəxr edərdi. Nərgiz xanıma Allahdan rəhmət diləyirəm, valideynlərə övladlarını Nərgiz ruhda tərbiyə etməyi arzularım".

Daha sonra söz MSDM rəhbəri İsa Qəmbərə verdi: "O çətin gündən bir il keçdi. Mənim üçün həyatımda ən ağır günlərdən biri idi. Övlad kimi sevdiyim gənclərdən birini - Nərgizi itirmişdim. Nərgiz Azərbaycan gəncliyinin rəmzlərindən biri olaraq, daim qəlbimizdə yaşayacaq. Qəhrəman təkə Nərgiz deyil, bu ailənin özü Azərbaycanda qəhrəman ailələrdən biridir. Millətə daim xidmət edən bir ailədir. Qarabağ savaşında belə döyüşmüş ailədir. Allah bu ailəni çox sınaqlara çəkib. Çətinliklərə baxmayaraq, ailə bu çətin sınaqlardan şərəflə keçib".

Yeni Müsavat" qəzetinin baş redaktoru Rauf Arifoğlu Nərgiz Yaqublunu daim pozitiv, hadisənin üzərinə gedən, seçdiyi peşəsinə şövqlə yanaşan bir jurnalist kimi xatırlayacağını söylədi: "Nərgiz qəzetdən ayrılarkən halallaşa bilmədik. Elə bir dövrə təsadüf etdi ki, onun Azərbay-

Nərgiz Yaqublunun faciəli ölümündən bir il ötdü

Mərhum jurnalist və ictimai gənc fəalın anım mərasimi keçirildi

canı tərk etməsi ölkədə olmadığım zamana təsadüf etdi. Sadəcə mesaj yazdı, təşəkkür etdi, getmək məcburiyyətini ailə qurması səbəbindən söylədi. Sonra telefonla danışdıq... Onu işlədiyi zaman ən müxtəlif nöqtələrə, qaynar oylara, xarici səfərlərə də göndərdik. Yeni işə başlamasına baxmayaraq, özəl xəbərlərlə elə bir istedad göstərdi ki, Azərbaycan jurnalistikasında uzun müddət olan şəxslər də onun kimi məhsul-

dar deyildi. Ona böyük ümidlərimiz var idi. Düşünürdük ki, jurnalistikamızın yeni ulduzu parlaqdadır. Çox təəssüf ki, ölüm onu sıralarımızdan vaxtsız ayırdı, dünyasını dəyişdi. Bizim də dünyamızı özü qədər kiçilti. Şükürlər olsun ki, bu gün onun övladı qalıb. O, hamiya, Azərbaycana əmanətdir. Allah onu qorusun. Yaqublunun ailəsinə, "Yeni Müsavat" kollektivinə, Müsavat Partiyasına, Azərbaycan gəncliyinə, xal-

qına bir daha başsağlığı verirəm".

Bir ay öncə həbsdən çıxan Müsavat başqanının müavini Yadigar Sadıqov mərhum jurnalistlə bağlı xatirələrindən danışdı: "Nərgizi sonuncu dəfə məhkəməmdə gördüm. Sonra acınacaqlı xəbəri duydum. Həbsdə bunu eşitmək çox ağır idi. Səni anlayacaq, dərdinə şərik olacaq kimse olmur. Nərgiz ilk dəfə diqqətimi ADNA hadisələri ilə bağlı keçirilən aksiyalarda cəlb etmişdi. Öz fədakarlığı ilə gəncliyimizin liderinə çevrilmişdi. Bəşəriyyətin azadlığı üçün mübarizə aparan bütün insanların itkisidir".

Daha sonra çıxış edən Müsavat Məclisinin sədri Nüşabə Sadıxlı, "Yeni Müsavat" qəzetinin köşə yazarı Zəmin Hacı, Nərgiz Yaqublunun yaxın dostu, BDU-nun müəllimi Xeyalə Əfəndiyeva, AXCP sədri Əli Kərimli, Milli Şura sədri Cəmil Həsəni də mərhum və ailəsi haqda xoş sözlər və xatirələrini söylədilər, ailəyə səbir dilədilər.

Çıxışların ardından anım mərasimi müsavətçi gənclərin Nərgiz Yaqublunun barəsində hazırladığı video-slaydın nümayişi ilə davam etdi. Slaydda mərhum gənc siyasi fəalın keçdiyi həyat yolu, apardığı mübarizə, fəaliyyəti və ailə qararkən yaddaşlara həkk olan şəkilləri, eləcə də, bir yaşlı övladı Kənanın foto-ları əks olunmuşdu. Həmçinin, videoda satirik şair Mirzə Sakitin "O, Nərgizdir" şeiri və Yaqublunun azyaşlı övladına deyiləcək arzuları, sözləri, nəsihətləri Seymur Həzrin qələmə aldığı mətnlə səsləndirildi. Video-slayd zalda duyğusal anlar yaşatdı.

Anım tədbirindən sonra Nərgiz Yaqublunun məzarı başında anıldı. Mərhumun ruhuna dualar oxundu, qəbirüstünə güllər qoyuldu.

Xatırladaq ki, Nərgiz Yaqublunun bir il öncə Rusiyanın Tomsk şəhərindəki xəstəxanada müalicə olunarkən dünyasını dəyişib. N.Yaqublunun ölümündən bir həftə əvvəl övladını dünyaya gətirsə də, həkimlər gənc xanımın həyatını xilas edə bilməmişdilər.

Allah rəhmət eləsin!

□ Cavansir ABBASLI
□ Fotolar müəllifindir

Vaqif Əsədov "Hafka" ilə davasından danışdı

"Yayılan məlumatlar tam əsassız və yalandır..."

Mətbuatda yayılan xəbərə görə, Bakı şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi, polis polkovniki Vaqif Əsədov ilə "Bakı" futbol klubunun, "Baghlan Group FZCO"nun prezidenti, 2016-cı il yanvarın 18-də lisenziyası ləğv edilən "Bank of Azerbaijan" ASC-nin sahibi Hafiz Məmmədov arasında mübahisə yaşanıb.

Ölkə.az saytının yaydığı xəbərdə bildirilir ki, Bakı şəhəri, H.Əliyev küçəsi 24 ünvanında Vaqif Əsədov idarə etdiyi "BMW" markalı "90-YP-333" nömrə nişanlı xidməti avtomobili ilə iş adamı Hafiz Məmmədovun içərisində olduğu "Mercedes-Benz Vita" markalı avtomobilin qarşısını kəsib. Bildirilir ki, daha sonra iş adamı onunla görüşməyə razılıq verib və söhbətin ikilidə aparılmasını təklif edib. Ancaq Vaqif Əsədov bu cür təkliflərin növbəti vaxt uzatması olduğunu söyləyərək, vaxtilə "Bank of Azerbaijan"ə qoyduğu əmanətlərin təcili şəkildə ona qaytarılmasını israrla tələb edib.

Məlumatı dəqiqləşdirmək üçün Vaqif Əsədovla əlaqə saxladıq. O, musavat.com-a məlumatla bağlı açıqlamasında söylədi ki, belə bir hadisə baş verməyib:

"Mən qanunu bilirəm və qanunun tələbləri üzrə hərəkət etməyə üstünlük verirəm. Mübarizə aparırsansa, bunu sivil yolla edərdim. Ən əsas isə qazandığım pulu xərcləyərdim də, bunu banka niyə qoyuram ki? Bu yazılanlar cəfəngiyatdır. Heç Hafiz Məmmədovla üzə-üzə gəlsəm, onu tanıyırdım. Hesab edirəm ki, bu cür xəbərlərin yayılmasında məqsəd, qalmaqal yaratmaq istəyi ilə oxucular arasında çəşqinliq yaratmaqdır. Görünür informasiya qıtlığı, yaxud da kiminsə yol polisi ilə bağlı problemi olduğu üçün belə bir yalan informasiyanı verib. Görünür onlar hansısa məsələ ilə bağlı mənim zəngimi gözləyirlər. Bunu belə başa düşürəm. Hər halda xalqımızın müdrikiyinə, cəmiyyətimizin savadlı olmasına, oxucularımızın hər şeyə düzgün qiymət vermələrinə inanıram. İnanıram ki, yazılanların cəfəngiyat olduğunu hər kəs anlayır. Mənim fəaliyyətimə kölgə salaraq, bu cür məlumatları yayımlayan azı bir telefon açıb mövqeyimi ala bilərdilər. Bütün günü telefonum yanımdadır. Məgər məni tapmaq çətinidir?"

V. Əsədov bildirib ki, söhbət dünəndən gedirsə, gün ərzində harada olduğunu da deyər bilər: "Yazırlar ki, guya Hafiz Məmmədovun məşinini saxlamışam. Heç mən bilmirəm ki, Hafiz Məmmədovun məşininin markası nədir. İkincisi də əgər söhbət saxlanmalı olan nəqliyyat vasitəsindən gedirsə, göstəriş verərəm saxlayarlar də. Niyə bunu özüm edirəm? Yeni bunları deyirəm ki, yazılanların cəfəngiyat olması aydın olsun. Hafiz Məmmədovun da adını eşitmişəm ki, belə bir iş adamı var və yaxşı insandır. Allah canın sağ eləsin. Yene deyirəm ki, heç biz üz-üzə gələrsək, bir-birimizi tanıyırdıq. Pula gəlincə isə bildirirəm ki, elə bir pul olarsa, xərcləməyə yer taparam. O qədər problemlərimiz var ki. Niyə banka qoyum axı? İstirahət günü olsa da, hazırda tədbirdə olsam da sizin zənginizə necə cavab veririmsə, bunu yazanlar da məni yığib elə məlumat ala bilərdilər. Çox təəssüf ki, bunu etməyiblər. Yayılan məlumatlar tam əsassız və yalandır".

□ Əli RAIS

İcra başçısının qızı Vaşinqtonda "dollar qonaqlığı" verib

ABŞ-da (Vaşinqton) yaşayan Azərbaycanın icra başçılarının birinin qızı öz dostlarını verdiyi qonaqlıqla heyrətləndirə bilib. Bu barədə modern.az saytı məlumat yayıb.

Təxminən bir ay öncə yaxın çevrəsini ətrafına toplayan bu xanım onlara "Dollar qonaqlığı" verib. Onun təşkil etdiyi məclisə təşrif buyuranların hər birinin boşqabına 100 dollarlıq əsginaslar düzülüb. Bu, həm də Azərbaycanda devalvasiya dövrünə təsadüf edir. Həmin xanımın adı və kimliyi modern.az-a bəlli olsa da, sayt əlavə məlumat verməyib.

Aprelin 24-də "Azersun Holding" Şirkətlər Qrupunun təşkilatçılığı ilə "SABIS SUN International School"un "Açıq qapı günü" tədbiri keçirildi. Tədbir beynəlxalq məktəbin yerləşdiyi Binə qəsəbəsində- "Dreamland" yaşayış sahəsində təşkil olunmuşdu.

Saat 12:00-da başlayan tədbir günorta saatlarında başa çatdı. "Açıq qapı günü" tədbiri ildə bir dəfə təşkil olunur. Əsas məqsəd "SABIS SUN International School"da öz övladlarını oxudan valideynlərə təhsillə bağlı ətraflı məlumat verməkdir. Tədbirə ciddi marağın olduğu iştirakçıların sayından sezilir. Ölkənin öndə gedən əksər mətbuat orqanlarının nümayəndələri, eləcə də məktəbdə təhsil alan şagirdlərin valideynləri və gələcəkdə övladlarını bu məktəbə göndərmə planları olan çoxsaylı iştirakçı tədbirə qatılmışdı.

İlk olaraq, məktəb barədə təhsil müəssisəsinin rəhbəri Jacobus Gericke valideynlərə və media nümayəndələrinə sinif otaqlarını ayrı-ayrılıqda gəzdirərək, geniş məlumat verdi. İlk daxil olduğumuz 3 yaşlılardan ibarət olan baxça sinfi oldu. Məktəbin direktoru sinif otaqları ilə bizi tanış edərkən bunları dedi: "Bizdə ilk təhsil müəssisəsi "Baxça 1" adlanır. Bu sinif 3 yaşlı uşaqlar üçün nəzərdə tutulub. Burada uşaqlara daha çox yazmağı öyrədirlər. İngilis dili və riyaziyyata daha çox önəm verilir. Dünyada fəaliyyət göstərən "SABIS SUN" məktəblərindəki təhsil sistemi bütünlüklə burada da tətbiq olunub. Şagirdlərə pillə-pillə təhsil verilir. Bütün təhsil sistemləri məktəb tərəfindən hazırlanır. Bu təhsil vəzifələrini normal mağazalardan əldə etmək mümkün deyil. Çünki bunların hamısı baş ofisimizdən göndərilir. Bütün "SABIS" məktəblərində eyni səviyyədə təhsil verilir".

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən beynəlxalq məktəb "Açıq qapı günü" tədbiri keçirdi

"SABIS SUN International School" fəaliyyətini genişləndirir; məktəbdə yüksək səviyyədə təhsil verilir; təhsil müəssisəsi yüksək texnologiyalarla təmin olunub; Jacobus Gericke: "Uşaqları, valideynləri dəvət edirik ki..."

Jacobus Gericke beynəlxalq məktəb olmasına baxmayaraq, şagirdlərə öz ölkələrinin tarixləri barədə də təhsil verildiyini bildirdi: "Biz istəmərik ki, şagirdlər öz adət-ənənələrindən uzaqlaşsın-

lar. Buna görə də, bu istiqamətdə fənlər tədris olunur. Bundan əlavə, məktəbimizdə attestat və dövlət imtahanları mərhələləri də var. Yeni Azərbaycanın təhsil sisteminə olmaları da".

Daha sonra ardıcılıqla bütün sinif otaqlarını gəzdik. Məktəb başdan-baş müasir texnologiyaya ilə təmin olunub. Hər sinifdə gözəl təhsil almaq üçün bütün imkanlar yaradılıb. Kompüter otağında da olduq. Şagirdlərin imtahan verdikləri otaq idi. Hər şagird imtahanını kompüter vasitəsilə

girdikdən 5-i bir suala səhv cavab verirsə, məsuliyyət müəllimlərdə görülür və o, dərhal sorğu-suala çəkilir.

Tədbir çərçivəsində məktəbin heyətində azyaşlı şagirdlərin ifalarında musiqilər də səsləndi. Azərbaycan və xarici mahnılar ifa edildi. Xüsusilə, ikinci sinif şagirdinin oxuduğu "Sarı gəlin" mahnısı tədbirdə iştirak edənlərin alqışları ilə qarşılandı.

Tədbir iştirakçıları məktəblə tanış edəndən sonra Jacobus Gericke mətbuata açıqlama verdi: "Bi-

birin əsas məqsədi valideynlərimizi məktəblə tanış etmək, gələn qonaqlarımıza məktəb barədə məlumat verməkdir. Keçən ilin sentyabrından məktəbin fəaliyyətinə start verdik. Hazırda 70-dən çox şagird təhsil alır. Amma qeydiyyatımız davam edir. Növbəti tədris ili üçün bu proses davamlı olacaq. Uşaqları, valideynləri dəvət edirik ki, gəlib qeydiyyatdan keçsinlər. Növbəti "Akademik ili" başlayana qədər qeydiyyat davam edir. Məktəbimiz 1500 şagird üçün nəzərdə tutulub. Amma hazırda 70-dən yuxarı şagird təhsil alır. Bura 70 min kvadratlıq ərazidir. Məktəb ingilis dili üzərində getsə də, Azərbaycan tarixi, coğrafiyası və ədəbiyyatı da tədris olunur".

Tədbirin sonunda təltifetmə mərasimi təşkil olundu. Yüksək nəticələrə yer tutan şagirdlərə mükafatlar təqdim edildi. Məlum oldu ki, "SABIS SUN"un şagirdi Dubayda təhsillə bağlı keçirilən beynəlxalq yarışmada ikinci yeri tutub.

Sonda qeyd edək ki, bu təhsil ocağında müxtəlif fənlərin tədrisindən əlavə, idmana məşğələlərinə də böyük diqqət ayrılır. Müşahidələrimiz əsasında bunun şahidi olduq. Belə ki, burada təhsil alanlar üçün futbol və voleybol meydanları, üzgüçülük hovuzu, basketbol və digər idman növləri üçün müxtəlif sahələr hazırlanıb. "SABIS" məktəbində şagirdlərin intellektual səviyyələrinin yüksəldilməsi üçün həftə sonu tədbirləri, yay məktəbləri və digər tədbirlər həyata keçirilir.

Dünyanın 17 ölkəsində 30-dan artıq məktəb kompleksinin daxil olduğu bu şəbəkədə 65 mindən artıq şagird təhsil alır. Beynəlxalq standartlara tam cavab verən bu məktəb kompleksində təhsil ingilis dilində aparılır. Amma şagirdlərə ikinci xarici dil seçmək imkanları yaradılır. Ötən ilin sentyabr ayında "Azersun Holding" şirkətlər qrupu dünyanın ən məşhur məktəblər şəbəkələrindən olan "SABIS"lə müqavilə imzalayıb.

□ **Cavansir ABBASLI,** musavat.com
□ **Fotolar müəllifindir**

Bu gün Bakıda 7-ci Qlobal Forum öz işinə başlayır

Toplantıda Bakı Bəyannaməsi qəbul ediləcək

Aprelin 25-dən 27-dək Bakıda BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumu keçiriləcək. Forumun təşkilatçıları sırasına BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı, UNESCO, Dünya Turizm Təşkilatı, ISESCO və Avropa Şurası kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar daxildir.

"İnküziv cəmiyyətlərdə birgə yaşama: çağırış və məqsəd" devizi altında keçiriləcək Forumda ümumilikdə üç gün müddətində yüksək səviyyəli rəsmilərin toplantısı, 30-a yaxın sessiyanın keçirilməsi nəzərdə tutulub. BMT Sivilizasiyalar Alyansının yüksək səviyyəli toplantısında Bakı Bəyannaməsinin qəbul edilməsi planlaşdırılır.

BMT-nin qlobal forumunun Azərbaycan üçün hansı əhəmiyyətinin olması barəsində "Yeni Musavat" a politoloq Qabil Hüseynli danışdı. O bildirdi ki, sivilizasiyalar arasındakı dialoq və gərginliklərin aradan qaldırılması müasir dünyanın əsas problemlərindəndir:

"Çünki dini zəmində, fərqli sivilizasiyaların bir-birləri ilə qarşıdurması nəticəsində çoxlu regional və bəzən də global münasib-

şələr törəyir. Bunun problemlərində biri də odur ki, sivilizasiyalar arası dialoq lazım olduğu qədər həm praktiki, həm də nəzəri baxımdan işlənilib, hazırlanmayıb. Bakıda bu məsələ elmi-nəzəri formada, müxtəlif sessiya və plenar iclaslarda araşdırılacaq. Doğrudur, indiyə qədər bir neçə dəfə Sivilizasiyalar Alyansının iclasları keçirilib. Lakin 7-ci forum, çox böyük bir dövrə təsadüf edir. Belə ki, Yaxın Şərqdə eyni sivilizasiyaya aid olan müxtəlif məzhəblər arasında çatışmalar baş verir. Eyni zamanda, xristian sivilizasiyanın da müdaxiləsi hiss olunur. Yaxın Şərqdə iudaizmlə xristianlıq, xristianlıqla müsəlman sivilizasiyaları arasında

uzun illərdir ki, hərbi qarşıdurmalar davam edir. Bütün bu baş verənlər də məhz sivilizasiyalar arası çatışmanın bir forması kimi təqdim edilə bilər. Bakı Forumu bu məsələnin həm nəzəri, həm də praktik aspektlərini araşdırmalı və tövsiyələr hazırlamalıdır. Bunun yekun bəyannaməsi dərc edilməlidir".

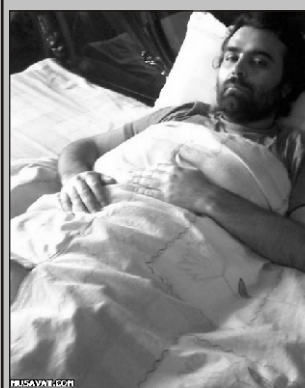
Politoloq hesab edir ki, forumda Dağlıq Qarabağ problemi də toxunulacaq: "Çünki ermənilər əksər hallarda özlərinin işğalçılıq siyasətini, guya xristian dininə və sivilizasiyasına mənsub olmaları ilə bağlayıb, bütün xristian dünyasından kömək istəyirlər. Bir çox halda isə özlərinin saxta, qondarma ad-

dımlarına, işğalçılıq siyasətlərinə müxtəlif don geyindirərək bunu, guya müsəlman sivilizasiyasının təcavüzünün nəticəsi kimi göstərməklə, beynəlxalq ictimai rəyde yalnız təsəvvürlər formalaşdırırlar. Bakıda keçirilən forumda müxtəlif sivilizasiyaların nümayəndələri, siyasətçiləri iştirak edəcəklər. Burada sivilizasiyalar arası toqquşmanı doğuran səbəblərlə yanaşı, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsində sivilizasiyalar arası toqquşmanın olmadığı, bunun Ermənistanın təcavüzkar siyasətinin nəticəsi olması da Azərbaycan tərəfindən dünyaya çatdırılacaq. Buna gələn qonaqlar da görəcəklər ki, Azərbaycan işğala məruz qalmış bir ölkədir. Bu işğalın hər hansı bir sivilizasiya ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Özü də bir məqama diqqət etmək lazımdır ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi elə bir dövrdə başlamışdı ki, hər iki tərəf sosialist sivilizasiyası deyilən bir məkana daxil edilirdi. Yeni buradan da açıq şəkildə görünür ki, bunun sivilizasiyalar arası çatışmalarla heç bir əlaqəsi yoxdur. Sübuta yetiriləcək ki, bu sif təcavüzkar niyyətlərdən qaçınmaq".

□ **ƏLİ RAİS**

"Oğlum aclıq aksiyasında öləcək"

Xədicə İsmayılın məhkəməsində iddiaçı olmuş Tural Mustafayevin atası həyəcan təbili çalır

Xədicə İsmayılın məhkəmə prosesində iddiaçı qismində çıxış edən Tural Mustafayevin aclıq aksiyası davam edir. Bu barədə T.Mustafayevin atası Bulud Mustafayev musavat.com-a açıqlamasında bildirib.

O, deyib ki, oğlunun aclıq aksiyası 9-cü gündür ki, davam edir və artıq kritik həddə çatıb: "Axsam vəziyyəti pisləşib. Suyun içində, titrəyir. Dilinə bir qram da yemək vurmur. Anası da başının üstündə ağlayır.

Uşağ gözümlərin qabağında əriyir. 4 gündür ki, vəziyyəti lap pisləşib. Bu qədər müraciət etmişik, amma heç bir reaksiya yoxdur. Elə bil, bunlar üçün biz adam deyilik. Oğlum artıq danışıq və hərəkət edə bilmir. Amma sona kimi davam edəcək. Nə olacağına, qoy olsun. Vətəndaşına qiymət verilməyən belə ölkədə yaşamağın nə mənası var ki?"

Atası xatırladı ki, T.Mustafayevin aksiya keçirməsinə səbəb hazırda ölkədən çıxmasına qoyulan qadağa, eləcə də pozulan hüquqlardır. Onun sözlərinə görə, dəfələrlə Respublika Prokurorluğuna və Prezident Aparatına müraciət ediblər. Məqsədləri onun ölkə xaricində müalicə olunmasıdır.

B.Mustafayev xatırladı ki, Xədicə İsmayılın 1 sentyabr 2015-ci ildə yekunlaşan məhkəməsində intihar həddinə çatdırma ilə bağlı iddia öz təsdiqini tapmadı. Ümumilikdə isə zərərçəkənə qarşı qadağa qoyulmur: "Məhkəmə də, iş də qurtardı. Sentyabrın 8-dən etibarən onun ölkədən çıxmasına qadağa götürülməli idi, amma götürülməyib".

Müsaibimiz dedi ki, oğlu yanına həkim gətirilməsinə də icazə vermirdi: "Tural deyir ki, ölməkdirsə, qoy, belə ölsün. Mən qorxuram ki, oğlum aclıq aksiyasında ölsün. O, hərbi hospitalda olub. 12-barmaq bağırsağında, mədəsində xora var. 2012-ci ildən böyrəkləri də yaxşı işləmir. 2 ildir ki, işsizdir. 8 aydır ki, get-gələ salırlar. Qoymurlar ki, ölkədən çıxsın, gedib müalicəsini alsın".

□ **SEVİNC**

Gecikən bir ziyarətin əsas gözləntisi

Bu gün Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, necə deyirlər, üçüncü cəhddən sonra Azərbaycana gələcək. Səfər BMT-nin global forumu çərçivəsində reallaşsa da, aydındır ki, belə tədbirlərdə ən çox ikitərəfli təmaslar və liderlərin verdiyi bəyanatlar diqqət mərkəzində olur. Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri isə məxsusi xarakter daşıyır və bu münasibətlərin inkişafı birliymi istəməyən və bundan qorxan qüvvələri həmişə narahat edib.

Söhbət öncəliklə iki məkrli qonşumuzdan - işğalçı Ermənistan və onun əsas müttəfiqi, daha doğrusu, 1 nömrəli havadarı Rusiyadan gedir. R.T.Ərdoğanın çoxdan gözlənilən budəfəki Bakı ziyarəti isə Rusiya ilə Türkiyə arasında münasibətlərin kifayət qədər ziddiyyətli bir dönməsinə təsadüf edir.

Maraqlıdır ki, rəsmi Moskva son zamanlar bir yandan, Ankara ilə pozulmuş əlaqələri bərpa etmək tövrü nümayiş etdirir, iqtisadi embargoları götürmək yönündə addımlar atır, o biri yandan isə xarici işlər naziri Sergey Lavrovun dilindən İrəvandan Türkiyə əleyhinə bəyanatlar səsləndirir. Təsədüfmü?

***

Xatırladaq ki, Rusiya XİN başçısı İrəvanda bəyan edib ki, guya Ankara Qarabağda müharibənin körüklənməsində maraqlıdır. Nazirin iddiasına görə, Türkiyə rəhbərliyinin Dağlıq Qarabağla bağlı açıqlamaları müharibəyə yönəlib və qəti şəkildə qəbul edilə bilməz. "Türkiyə rəhbərliyi münaqişəni hərbi yolla həll etməyə çağırır. Bu isə ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin və bütövlükdə dünya ictimaiyyətinin mövqeyi ilə daban-dabana ziddir" - Lavrov deyib.

Hələ harasıdır, o da belli olub ki, Rusiya XİN rəhbəri Türkiyədə yerləşən və Ermənistan ərazisindən görünən

Bakıda rus-türk

savaşına start, yoxsa...

Ərdoğan bu gün gəlir - gözlər yenidən Azərbaycanda; Lavrovun İrəvandan səsləndirdiyi antitürk bəyanatına və "Ağrıdağ" jestinə ali qonağın Bakıdan verəcəyi reaksiya ağırlı ola bilər; iki qardaş ölkə liderlərinin prinsiplial mövqeyi ölkəmizi təkləmək istəyən məkrli qüvvələrə də təsirli xəbərdarlıq mesajı olardı...

Ağrıdağın (ermənilər ona "Ararat" deyir) şəklini çəkib və bununla da əslində Ankaraya qarşı ölkəsi adından daha bir qeyri-dost münasibəti ortaya qoyub. Fotonu sosial şəbəkədə paylaşan Rusiya XİN rəsmisi Mariya Zaxarova şəkli yazdığı qeyddə bunu belə əsaslandırır ki, guya həmin gün "Ararat" dağı (Ağrıdağ) çox gözəl göründüyü üçün naziri dağı çəkmək qərarına gəlib.

Ancaq bu, adi dağ deyil - onu Lavrov da yaxşı bilir. Ermənilər illərdir Ağrıdağın onlara məxsus olduğunu bildirir, qardaş ölkəyə qarşı əsas-sız ərazi iddiaları irəli sürürlər. Ermənilərin milli simvolu kimi təqdim olunan Ağrıdağ ("Ararat") digər ölkənin (Türkiyənin) ərazisində yerləşsə də, işğalçı Ermənistanın həttə dövlət gerbində əksini tapıb.

Başqa sözlə, Rusiya XİN başçısının jesti daha çox işğalçı Ermənistanın Türkiyəyə qarşı torpaq iddialarına haqq qazandırmaq cəhdinə bənzəyir - nə barədə ki, son vaxtlar ələlxüsus da Kremlin danışan dillərindən olan V. Jirinovski tez-tez söz açıq, erməniləri, yunanları, kürdləri, bolqarları Türkiyəyə qarşı qalxmağa avantürüst çağırışlar edir.

***

Türkiyə tərəfi, özəlliklə də prezident Ərdoğan əsla xoş məram güdməyən bu kimi bəyanat və jestləri, yəqin ki, cavabsız qoymayacaq. Məhz Ərdoğanın Bakı səfəri ərəfəsində Rusiya baş diplomatının İrəvandan məlum mesaj və bəyanatı ünvanlaması, Rusiyanın Ermənistanın arxasında olduğunu ortaya qoyması xüsusilə diqqət çəkir.

Məsələyə rəsmi Bakının da hansısa formada cavab reaksiyası vacibdir. Çünki bizim 1 nömrəli təbii strateji müttəfiqimizin Qarabağ məsələsində ittiham edilərək haqsız yerə hədəf götürülməsi - özü də Ermənistandan bunun edilməsi - Rusiya tərəfdən Azərbaycanın da hədəf edilməsi, suçlanması anlamı verir.

Halbuki, Türkiyə, sadəcə, beynəlxalq hüququ əsas götürərək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə, haqq işinə dəstək verir - hansını ki, Rusiya heç yanından da keçmir. Ankaranın yeganə "suçu" işğalçı Ermənistanın qeyd-şərtsiz Azərbaycan torpaqlarından çıxmasını tələb etməsidir - hansı ki, yenə Kremlin maraqlandırır. Əksinə, Rusiya üçüncü on illikdir ki, işğalçının, Qarabağ separatçılarının gözüne belə üfürür, onları hər-tərəfli himayə edir.

İndi kim münaqişəni, müharibəni qızıdırır, ona öz davranışı və siyasəti ilə rəvac verir, problemin ədalətli həllini əngəlləyir, dünya ictimaiyyətinin mövqeyinə qarşı çıxır - beynəlxalq hüquq normalarından, BMT, ATƏT prinsiplərindən çıxış edən Türkiyə, yoxsa bu norma və prinsipləri xeyli vaxtdır öz maraqları naminə ayaqaltı edən, iki suveren qonşusunun (Ukrayna, Gürcüstan) ərazilərini zəbt eləmiş Rusiya?

Cavab ritorikdir. Bu xüsusdə gözləmək olar ki, Bakıda Azərbaycan və Türkiyə liderləri səviyyəsində həm Kremlə, həm də İrəvana Qarabağ məsələsi ətrafındakı son durum və Moskvanın sülh təşəbbüs-

"Lavrov planı"na tank atəşi ilə verilən cavab

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Düşmən çox narahatdır. Bunu Ermənistan daxilindəki vurnuxmalar, Sərkisyan iqtidarının durumunda olması, Qarabağ separatçılarının panik vəziyyəti də açıq-aydın göstərir. Zarafat deyil, atəşkəs dövründən keçən 22 il ərzində düşmən bu qədər sarsıntı keçirməmişdi.

Elə Qarabağ separatçısı Bako Saakyanın dünən Hadrutta gəlib əsgərlərlə görüşməsi də narahatlığın, qorxunun əlamətidir. Serj Sərkisyan işğal zonasına gəlib hərbiçilərini müfəttəşləndirdi, indi də Saakyan gəlib. Ağır sarsıntı keçirmiş əsgərlərini ruhlandırmaq jestidir. Nə dərəcədə alınacaq, demək çətindir. Hələ ki, yeni səngərlər - özlərinə qəbirlər qazırlar.

Sərkisyanla Saakyanın davranışları gözləniləndir. Çünki bu hadisələr uğursuzluqla başa çatsa, Azərbaycan torpaqlarını geri alsın, onları ermənilər özləri şaqqalayacaq. Bu illər ərzində erməni xalqına çəkdirdiklərinə görə. Bu mənada onların geri çəkilməyə yolları yoxdur. Sərkisyan Qarabağ məsələsini bitmiş sayırdı, "Qarabağ biz azad etdik, Ağrıni da gələcək nəsillər geri alacaq" kimi sərsəm bəyanatlarını unutmamışdıq.

Odur ki, Sərkisyanın guya Qarabağa torpaqları azad etmək niyyətində olduğuna yalnız sadələhvlər inana bilər. Erməni lobbisi və kilsəsi Serjikə heç zaman güzəştə getməsinə bağışlamaz. Lap Rusiya təkid etsə də. Olsa-olsa ermənilər Sərkisyan rejimini devirib yeni hakimiyyət quracaq. Lakin bu da bizim şansımızı artırmır. Çünki Rusiyanın istilasından olan Ermənistanda demokratik hakimiyyətin qurulması üfüqdə də görünür. Deməli, hakimiyyət dəyişikliyi sadəcə Qarabağ danışıqlarının uzanmasına, düşmənin istehkamlarını möhkəmləndirməyə xidmət edə bilər.

İrəvanın son davranışları sübut edir ki, işğalçı nəinki 5 rayonun, heç 5 kəndin də azad edilməsinə razı deyil. Nalbəndyanın Lavrovla görüşsənrası dedikləri də bunu təsdiqləyir. İrəvan Rusiyadan gələn ümidverici sülh bəyanatlarını təkzib etdi. Təkcə bu da deyil.

Düşmən daha aqressiv siyasət yürütməkdədir. Beynəlxalq dəstəkdən məhrumdur, Rusiyanı çıxsaq, faktiki olaraq təklənib, erməni diasporunun cəhdlərinə ciddi reaksiya verilmir. Hətta Fransa ermənişi Şarl Aznavur dəstək üçün durub Ermənistanla gəlib. Bütün bunlara rağmen situasiyanı düzgün qiymətləndirib normal qərar vermək istəməyirlər.

Düşmən Azərbaycanın vurulan vertolyotunun qalıqları arasından pilotun cib dəftərcəsini tapdığını iddia edir. Hay-küy salıblar ki, Azərbaycan bu hücumu qabaqcadan planlaşdırmışdır. Deyəsən, Azərbaycanın bir daha hücumu keçəcəyi ağillər gəlmirmiş, Zakir Həsənovun "bir gün Qarabağ torpaqları işğalçıların ayaqlarının altında od tutub yanacaq" sözlərini zarafat sayırmışlar.

Hətta Azərbaycanla bağlı beynəlxalq təşkilatlara şikayət edəcəklərini iddia edirlər, özlərini "yazıq" vəziyyətə salıb xaricdə havadarlar axtarırlar. Erməni canilərinin bu şikayəti ona bənzəyirdi ki, İŞİD onun mövqələrini bombalayan qüvvələrdən, ölkələrdən Beynəlxalq Tribunal şikayət edəyirdi.

Ancaq bütün bu situasiya aldadıcı ola bilər. Elə Rusiyanın guya "ədalətli hakim" rolunda görünmək istəyi də. Eyforiyaya qapılıb gözləmək olmaz. 24 aprel gecəsi ermənilərin Tərtər istiqamətindəki həmləsi də sübut etdi ki, düşmən kiçik də olsa, qələbə qazanmaq, Azərbaycanı sındırmaq, erməni ordusundakı ruh düşkünlüyünə son vermək üçün məqam gəzir. Kəsəsi, ermənilər saxta "soyqırım" günündə Azərbaycanı cəzalandırmaq istədilər, ancaq əvəzində özləri itki verdi. Növbəti həmlələri hər an gözləmək lazımdır. Ancaq bu situasiyada yük yalnız Azərbaycan əsgərinin üzərinə düşməməlidir.

Rəsmi Bakı elə Tərtərdə erməni mərmisindən dağılan evlərlə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının təcili toplantısının çağırılmasını, Ermənistan ordusunun dərhal və şərtsiz Azərbaycanın bütün ərazilərindən çıxarılmasını, əks təqdirdə hərbi əməliyyatlara başlayacağını bəyan etməlidir. Görünən budur ki, Azərbaycana doğrudan da tələ qurulur.

5 rayonun qaytarılacağı barədə nağıllar danışanlar sadəcə işğalçıya yeni mövqələrində möhkəmlənmək şansı verdi və biz bunu gördük. Elə ermənilər yeni səngərlərdə möhkəmlənəndən az sonra mövqələrimizə hücumu keçdilər. Azərbaycanın diplomatik korpusu bir an belə sakit oturmamalı, dünyanın diqqətini Tərtərdə mərmilə dağıdılan evlərə yönəltməlidir. Düşməne növbəti sarsıntı zərbələri üçün bu, çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Hər halda Lavrovun 5 rayon təklifinə ermənilər tank atəşi ilə cavab verdilər. Düşmən qan istədi...

Rusiyalı ekspert Oleg Kuznetsovun Qarabağda yeni savaşın tarixi ilə bağlı proqnozu Azərbaycan ictimaiyyətinin də diqqətini cəlb edib. Politoloq bildirib ki, əgər yaxın müddətdə sülh əldə olunmasa, savaş yenidən başlayacaq. O hətta yeni savaşın tarixini də açıqlayıb: "Mayın 8-i yaxınlaşır. Bu, erməni silahlı birləşmələri tərəfindən qeyd edilən Şuşanın işğal günüdür. Qondarma "Arsax dövləti"ndə bu, bayram hesab edilir.

İki on illikdən artıq formalaşmış ənənəyə əsasən, bu ərəfədə cəbhə xəttində gərginləşmə olur. Fikrimcə, bu il də ondan qaçmaq mümkün olmayacaq. Vacib deyil, atəşi birinci kim açacaq. Bu, Azərbaycan ordusunun yeni lokal hücum əməliyyatına başlaması üçün ən əlverişli gündür. Nədən ki, Rusiyanın buna qarşımayacağına yüz faiz zəmanət var. Ən azı üç gün - mayın 7-dən 9-dək Qələbə Günü ilə bağlı bu zəmanət olacaq və Azərbaycan bu 3 gündə nə istəsə, onu öz ərazisində eləməyə ixtiyar sahibidir. Sonra isə Kreml növbəti "sakitleşdirmə" mərhələsinə başlayacaq - hansı mərhələ ki, yalnız konflikt zonasında yeni hərbi-siyasi situasiyanın fiksasiyasından ibarət olacaq".

Rus politoloqun qeyd etdiyi kimi azərbaycanlı ekspertlər də Qarabağda savaşın yenidən başlaması ehtimalını istisna etmirlər. Ancaq zaman məsələsinə gəlincə, bu haqda konkret danışmağın çətin olduğunu deyirlər.

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, Ermənistan tərəfi sülh şərtləri ilə razılaşmasa, ən azı 7 rayon qaytarılmasa müharibə yaxın aylarda yenidən başlaya bilər: "Prinsipcə, müharibə davam edir. Dünən də yeni bir xəbər gəldi ki, Azər-

baycan ordusu düşmənin təxribatına cavab olaraq, bir erməni tankını vurub. Bu o deməkdir ki, Rusiyanın vasitçiliyi hələ ki, bir nəticə vermir. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov İrəvan səfəri zamanı çoxsaylı açıqlamalar verdi və ümid yaratmaq istəyirdi ki, sülh olacaq, danışıqlar intensivləşəcək. Amma cəbhə bölgəsindən fərqli xəbərlər gəlir. Biz bu xəbərlərə əsaslanaraq, düşünə bilirik ki, əgər yaxın müddətdə danışıqlarda irəliləyiş olmasa Azərbaycan ordusu öz uğurunu davam etdirmək imkanı qazanacaq. Bu həm də Azərbaycan cəmiyyətinin sifarişidir. Artıq ordumuz strateji yüksəkliklərə nəzarət edir. Digər tərəfdən işğalçı tərəf də əsəbidir. Çünki həmin yüksəkliklərin geri qaytarılmasını istəyir. Bu yüksəkliklərin Azərbaycanda olması onları hərbi-strateji baxımdan zəiflədir. Hər iki tərəf sanki döyüşə hazırlaşır. Bu döyüşə mane olacaq heç bir element də yoxdur. Nə Rusiyanın vasitçiliyi nəticə verir, nə yeni təklifləri var, nə də beynəlxalq aləmdən ciddi bir təkən yoxdur. Almaniya isə ATƏT-in sədri kimi boş bəyanatlar verir ki, təkliflər paketimiz var, ancaq nə olduğunu açıqlamır. Belə bir şəraitdə, yaxın bir-iki ayda danışıqlarda real irəliləyiş olmasa,

Rus politoloqun proqnozu - Şuşanın işğal günü qısa gününə çevrilə bilər...

Ekspertlər növbəti əməliyyatları istisna etmir, amma...

beynəlxalq güclər Ermənistanə təsir edib, Dağlıq Qarabağın ətrafındakı 5 rayonun qaytarılmasını sürətləndirməsələr, bölgədə vəziyyət həqiqətən gərginləşəcək. Ancaq bunun məhz mayın 9-da baş verəcəyini söyləmək mənim üçün çətinidir".

Ekspertin fikrincə, ermənilər nəzərə almalıdırlar ki, mayın 9-da Şuşanın işğalı ilə bağlı hər hansı tədbir keçirsələr, Azərbaycan tərəfi separatçılara qarşı adekvat addım atacaq: "İndi əvvəlki dövr deyil ki, ermənilər Qarabağda istedikləri tədbirləri

keçirsinlər. Artıq Azərbaycan ordusu öz gücünü göstərdi və sübut etdi ki, torpaqlarımızda baş verən istənilən təxribatın qarşısı alınacaq. Bunun nə zaman baş verəcəyinə gəlincə, mənim proqnozum belədir ki, iyun ayının sonuna qədər hər hansı irəliləyiş olmasa, sonrakı aylarda toqquşma ehtimalı artacaq.

Bu ərəfədə Rusiyanın başının bayram tədbirlərinə qarşısından Azərbaycan tərəfinin istifadə edəcəyinə gəlincə, Azərbaycanın buna ehtiyacı yoxdur. Kimin başının nəyə qa-

rışması bizim üçün önəmli deyil".

Deputat Aydın Mirzəzadə də "Yeni Müsavat"a danışarkən müharibəyə başlamaq haqqının hər zaman Azərbaycan tərəfində olduğunu açıqladı: "Rus politoloqu Azərbaycan tərəfinə çox maraqlı bir ideya verir. Bunun üzərində düşünmək olar. Amma hərbi əməliyyatların nə vaxt başlayıb, hansı istiqamət götürəcəyi situasiyadan asılı olan məsələdir. Bu gün Azərbaycan danışıqların sülh yolu ilə həll edilməsində daha maraqlıdır. Azərbaycanın danışıqlara getməsinə, onun Ermənistanə ən böyük kompromisi kimi qəbul etmək olar. Eyni zamanda biz işğal altında olan Dağlıq Qarabağ ərazisinə muxtariyyət verməyi indidən öz üzərinə götürür. Ancaq bununla belə Ermənistan qeyri-konstruktiv fəaliyyətini davam etdirdikdə Azərbaycanın hərbi yoldan istifadə etməkdən başqa çıxış yolu qalmır. 2 apreldə olan müharibə də məhz Azərbaycanın Ermənistanın işğalçı siyasətini davam etdirməsinə, hər gün pro-

vokasiya edərək hücumu keçməsinə cavab olaraq atdığı addım idi. Yəni Ermənistan bu siyasətindən əl çəkməyə Azərbaycan tərəfinin adekvat reaksiyası ilə üzleşə bilər. Ancaq bunun hansı ayın hansı günündə olmasının elə bir əhəmiyyəti yoxdur. Hərbi əməliyyatların başlaması situasiyadan asılı olan məsələdir.

Ermənistan Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsini işğal edib, Ermənistan ordusunun hərbi hissələri Azərbaycan ərazisindədir. Bu beynəlxalq təşkilatların sənədlərində də öz əksini tapıb. Bu azmış kimi Ermənistan Azərbaycan ərazisinə hücumlarını davam etdirir. Ötən gün Tərtər rayonunda vətəndaşlardan birinin evi dağılıb. Bu faktın özü Ermənistanın hələ 2 aprel hadisələrindən dərs çıxarmadığını göstərir. Bu baxımdan Azərbaycanın öz ərazisini işğaldan azad etmək üçün hansı yolu seçəcəyi onun öz hüququdur. Bundan ən çox əziyyət çəkən isə işğalçı Ermənistan olacaq".

□ Nərgiz LİFTİYEV

Ermənistandan aqressiv mövqe: "Lavrov planı"nın müzakirəsi təkzib olundu

Elxan Şahinoğlu: "Lavrovun İrəvanda dediklərinin mütləq əksəriyyəti Azərbaycanın maraqlarının əleyhinə idi"

Ermenistanın xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyan Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrovun İrəvan səfəri və görüşlərinin nəticələri barədə danışarkən erməni cəmiyyətini təşviş salan xəbərləri təkzib edib.

Musavat.com erməni mətbuatına istinadən xəbər verir ki, nazir Rusiyanın bu ilin sonundakı Ermənistanı işğaldakı 5 rayonu azad etməyə vadar edəcəyi barədə xəbərləri də təkzib edib. O deyib ki, Lavrovla görüşdə hansısa həll paketi, yaxud ərazilərin güzəştli məsələsi müzakirə mövzusu olmayıb. Erməni nazir üstəlik iddia edib ki, guya Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycan danışıqları pozur və hərbi yola üstünlük verir. Ona görə də beynəlxalq ictimaiyyət Azərbaycana danışıqlar masası ətrafına qayıtması üçün təsir göstərməlidir. Qeyd edək ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova Lavrovun Ermənistan səfərindən əvvəl "Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov heç vaxt heç yere əliboş getmir" demişdi.

Nalbəndyanın "Lavrov planı"nın müzakirəni təkzib et-

məsi suallar doğurur. "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Lavrovun İrəvanda verdiyi açıqlamalar belə təəssürat yaradır ki, Kremlin Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 5 rayonun ilkin şərt irəli sürmədən azad olunması məqsədilə İrəvana təzyiq etmək fikri yoxdur: "Doğrudur, Lavrov Moskvaya qayıtdıqdan sonra Rusiyanın bəzi saytlarında belə yazılar yayımlandı ki, guya Rusiya hakimiyyəti İrəvandan istəyir ki, 5 rayonun azad olunmasını sürətləndirsin. Ancaq nazirin İrəvanda açıqlamalarında buna işarə edən nəinki bir cümlə, bir söz belə yox idi. Məsələn, Rusiya xarici işlər naziri diplomatik dildə deyə bildirdi ki, bölgədə sülhün əldə olunması üçün hansısa mərhələdə Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların boşaldılması da lazım gələcək. Biz də

Elxan Şahinoğlu

deyirdik ki, bəli, Moskvanın siyasətində dəyişiklik seziilir. Ancaq Lavrovun İrəvanda dediklərinin mütləq əksəriyyəti Azərbaycanın maraqları əleyhinə idi. Lavrovun "Kazan prinsipini Ermənistan rədd etməyib", "cəbhə bölgəsindəki insidentləri araşdırmaq lazımdır" və "Türkiyə liderləri Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlliylə bağlı təxribatçı açıqlamalar verirlər" kimi ifadələri tamamilən Azərbaycanın əleyhinə yönəlib". An-

caq eksperte görə, bu kimi ifadələr bizi öz işimizdən yayındırmamalıdır: "Rusiya amilini çox da şişirtmək lazım deyil. Azərbaycan ordusu bir az daha irəliləmək istəsə, Rusiya Dağlıq Qarabağa qoşun yeridəsi deyil. Bunu Ermənistan hakimiyyəti və cəmiyyəti də yaxşı anladı".

Politoloqun fikrincə, elə Ermənistanda Rusiya əleyhinə əhval-ruhiyyənin baş qaldırması bu amillə bağlıdır: "Ermənilər düşünürdülər ki, Rusiya Ermə-

Sergey Lavrov

nistanın əvəzinə Azərbaycanla savaşaçaq, 2-6 aprel döyüşlərinə görə Bakıya barmaq silkeləyəcək, Gümrüdəki təyyarələri havaya qalxaraq Azərbaycan sərhədini pozacaqlar və s. Bütün bunlar baş vermədi. Fikrimcə, Azərbaycan hakimiyyətinin aprelin 6-da orduya "dur" əmri verməsi heç də Rusiyanın təzyiqi ilə bağlı deyildi, sırf hərbi baxımdan fasiləyə ehtiyac duyuldu. Yəni əgər Azərbaycan ordusunun strateji yüksəkliklərlə yanaşı, 1-2 günün içində Sərsəng təməlini azad etməsi üçün şərait olarsa, Kremləndən Bakıya edilən zənglər hücumu dayandırmamaq gücündə olmayacaqdı".

E.Şahinoğlu deyir ki, buna baxmayaraq, əldə etdiyimiz strateji yüksəkliklər üstünlük belə bizə həm hərbi, həm də diplomatik müstəvidə vacib üstünlüklər qazandırdı: "Birincisi, beynəlxalq aləm Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların azad olunması zərurətini anladı, ikincisi, Ermənistanın Rusiyaya etibarını azaldı, üçüncüsü, KTMT-nin mənasızlığı aşkar-

landı, dördüncüsü, separatçılardan döyüş meydanında verdiyi itkilər Ermənistan cəmiyyətini vəlveləyə saldı və bununla prezident Serj Sərkisyanın gələcək siyası karyerası sual altına keçdi. Rusiyada anlamalıdırlar ki, Azərbaycana qarşı təzyiğin artması və ya müharibədə açıq-aşkar Ermənistanə dəstək verməsi Azərbaycanı itirilməsi ilə nəticələnməyəcək. Azərbaycan Türkiyə ilə hərbi müttəfiqlik sazişi imzalayacaq və Türkiyənin hərbi bazalarının Azərbaycanda varlığı sürətlənəcək. Əgər Kreml hadisələrin bu istiqamətdə inkişafını istəmirsə, sözdə də olsa Ermənistanla Azərbaycan arasındakı balans qorunmalıdır. Məncə, rəsmi Bakı da Dağlıq Qarabağ məsələsində artıq əvvəlki kimi "bunu etsəm, Moskva nə deyər" kimi sualla da özünü köşəyə sıxışdırmır. Əksinə, Rusiyanın mövqeyini nəzərə almamasına daha bir sübut Lavrovun İrəvanı tərk etdikdən sonra işğal olunan ərazidə düşmən tankının vurulması oldu".

□ Cavid TURAN

Məmurlar Xəzər sahillərini qurudub satır

Yeni tikilən evlərin, istirahət mərkəzlərinin kanalizasiya suları dənizə axıdılır...

Xəzər dənizinin sahilləri kanalizasiya suları ilə çirklənir. Elə Xəzərin sahillərinə yaxınlaşdıqda bunu öz gözlərimizlə müşahidə edə bilərik. Dəniz sahilində yeni salınan fərdi yaşayış evlərinin, sahilboyu düzülən istirahət mərkəzlərinin, heç şübhəsiz ki, kanalizasiya suları birbaşa dənizə axıdılır.

Son illərdə yüksək sürətlə hasarlanan və zəbt edilən Xəzər sahillərində obyektlərin, istirahət mərkəzlərinin, evlərin tikintisi davam edir. Bütün bunlar Xəzərin hər gün daha da çirklənməsinə səbəb olur. Məlum məsələdir ki, hasarlanan Xəzər sahillərinə yaxınlaşmaq artıq qeyri-mümkündür. Məmurlar tərəfindən özəlləşdirilən, satılan Xəzər sahilləri artıq kimlərinse mülkiyyətinə, qazanc mənbəyinə çevrilib.

Musavat.com-un məlumatına görə, Xəzərə axıdılan çirkab sularını Zığ, Qaradağ, Lökbatan, Ələt, Bibi-heybət qəsəbələrindən daha aydın şəkildə müşahidə etmək mümkündür. Bu qəsəbələrin Xəzərlə sahillərində yeni evlərin tikintisi davam edir. Həmçinin, bu qəsəbələrdə yerləşən böyük istirahət mərkəzlərinin, ticarət mərkəzlərinin kanalizasiya suları Xəzərə axıdılır. Bunu Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin apardığı monitorinqlər də sübut edir.

Əməkdaşımız Xətai rayonu, Naximov və Dənizçi 2 küçələri boyunca Xəzər sahilində salınan yeni fərdi yaşayış evlərinin də bütün kanalizasiya sularının dənizə axıdıldığını lentə alıb. Bu ərazidə salınan yeni evlər Xəzərin qurudulan hissəsində tikilib. Ərazidə kanalizasiya sistemi olmadığından sakinlər borular və qazdıqları kanallar vasitəsi ilə çirkab sularını Xəzərə axıdırlar. Həmçinin, burada yaşayan sakinlər zibillə kimi də Xəzər sahilindən istifadə edir. Xəzərin bu ərazilərdəki sahilində üfunət iyindən dayanmaq mümkün deyil.

Hələ ki, ərazi hasarlanmadığından buraya yaxınlaşıb, baş verənləri öz gözlərimizlə görə bilərik. Lakin sakinlərin dediyinə görə, həmin hasarsız ərazi də artıq satılıb. Torpaq sahəsinin yeni sahibi də kanalizasiya xəttinin onun ərazisindən Xəzərə axıdılmasından narazıdır. Problemin necə həll ediləcəyi isə hər kəsi düşündürür.

Xatırladaq ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin apardığı monitorinqlər zamanı Bakının Qaradağ rayonunun Lökbatan qəsəbəsində fəaliyyət göstərən "Karvansaray" və "Bine" ticarət mərkəzlərinin tullantı sularının birbaşa Xəzər dənizinə axıdıldığı müəyyən edilmişdi.

Nazirliyin monitorinqləri zamanı həmçinin, o da məlum olmuşdu ki, Ələt qəsəbəsində fərdi yaşayış evlərinin, Bakıdakı "Crescent Beach" istirahət mərkəzinin, Salyan şosesinin 32-ci km-də yerləşən "Ramada Bakı" istirahət mərkəzinin, Bibiheybət qəsəbəsində yerləşən "Dərya" istirahət mərkəzində balıq məhsulları satan restoranın, "Xəzri" istirahət mərkəzinin, həmçinin, Xaçmaz, Şabran və Siyəzən rayonlarında formalaşan tullantı sularının təmizlənmədən və zərərsizləşdirilmədən birbaşa Xəzər dənizinə axıdılır.

Nazirlik tərəfindən aidiyyəti qurumlara edilən xəbərdarlıqda bildirilirdi ki, əgər bu halların qarşısı alınmasa, gələcəkdə daha böyük ekoloji problemlərin yaranması qaçılmaz olacaq.

□ İ.MURADOV
Fotolar müəllifindir

Azərbaycan vətəndaşı Lalə Məmmədzaadə redaksiyamıza məktub göndərərək, onu dərc etməyimizi xahiş edir. O yazır ki, ən müxtəlif dövlət qurumlarında "...vətəndaşların haqlı şikayətlərinin qulaqardına vurulması, ədalət məfhumunun bəzi natəmiz qulluq adamlarının zavalına gəlməsi barədə çox oxuyuruq. Yaxşı ki, hələ də müstəqil mətbuat var. Buna görə də xahiş edirəm, respublikanın baş prokuroruna qəzetiniz vasitəsilə müraciətimə şərait yaradasınız".

səhifəsi ilə girovun təsvir olunduğu əvvəlki səhifələr fərqlənir, yəni səhifələr dəyişdirilmişdir.

Digər bir məhkəmə ekspertizası ilə isə kreditdən ödədiyim məbləğlərin bank tərəfindən saxtakarlıq edilərək gizlədildiyi aşkar olunmuşdur. Biz bütün faktları ortaya qoymuşuq, təkbizidilməz sübutlar, əşya-yi-dəlillər, şahid ifadələri var. Qalır bircə onların hüquqi qiymətini verib nəticə çıxarmaq. Baş Prokurorluğa dəfələrlə ərizə ilə müraciət etsəm də, acınacaqlı fakt budur ki, şikayətimin Sizə yetməsinə imkan vermirilər.

maddəsi ilə yanaşı, 308, 309 və 313-cü maddələrin də tərkibi vardır və cinayət prosessual qanunvericiliyə uyğun olaraq vəzifə cinayətlərinin araşdırılması birbaşa prokurorluq orqanlarının funksiyasına aiddir.

Bu gün üçün istintaq faktiki şəkildə cinayət - prosessual qanunvericiliyin DİO-da istintaqın aparılması ilə bağlı icazə verdiyi həddə, yəni dələduzluq faktının sübuta yetirilməsi ilə bağlı hissədə yarımqıç xarakterli müəyyən işlər görüb. Və elə təkcə həmin sübutedici faktlar ABB-nin sabiq filial müdiri Cəlil Daşdəmirov və əlbir olduğu şəxslər barədə həbslə

Elə həmin idarənin rəisinin müavininin adından mənə ünvanlanmış məktubda da şikayətimin və cinayət işinin mahiyyətinin tam təhrif olunduğu görünür. Bu faktın özü də Baş Prokurorluqda ərizəmə etinasız münasibətin səviyyəsini ortaya qoyur.

Hörmətli Zakir müəllim! Diqqətinizə ərz edirəm ki, Sizə müraciətim dəyərləndirildi və fevral ayının 13-də birinci müavininiz hörmətli R.Usbov tərəfindən qəbul edildim. Həmin qəbulda Baş Prokurorluğun idarə rəisi K. Qılıcoy və böyük köməkçiniz M.Əhmədov da iştirak edirdi.

Beynəlxalq Bankın MTN-çi filial müdirini kimlər himayə edir?

Vətəndaş Lalə Məmmədzaadə ölkənin baş prokuroruna müraciət edib

"Yeni Müsavat" qəzeti onun ölkənin baş prokuroruna müraciətini dərc edir:

"Çox hörmətli, baş prokuror! Azərbaycan Beynəlxalq Bankı yüz milyonlarla ABŞ dollarını dədə mali kimi müxtəlif oliqarxlarla girovsuz, təminat-sız verdiyi halda, mənə sahibkarlıq fəaliyyətimlə bağlı açdığı 100 min dollarlıq kredit xəttinə (-!) görə 153 min dollarlıq qızıl-zinət əşyasını girov qismində götürmüşdür. Həmin zinət əşyalarını ABB-nin "Bakı" filialının müdiri, keçmiş MTN əməkdaşı Cəlil Daşdəmirovun göstərişi əsasında bankın kredit şöbəsinin müdiri Fuad Cəfərov və başqaları aparıb qiymətləndirmiş, bu barədə akt hazırlanmış və girov müqaviləsi bağlanmışdır.

Lakin sonradan məlum olmuşdur ki, bank girov müqaviləsini dəyişdirərək girov qismində 8 min dollarlıq iki ədəd üzük göstərmişdir. Belə bir cəfəng iddiaya kimi inandırmaq olar ki, bank 100 min dollarlıq kredit üçün vur-tut 8 min dollarlıq girov götürsün?! Vəsətətimiz əsasında təyin olunmuş ekspertiza sübut etdi ki, müqavilənin möhür və imza olan sonuncu

Baş Prokurorluqdan fərqli olaraq DİN-ə müraciətimdən sonra ərizəm obyektiv şəkildə araşdırıldı və Səbail RPI tərəfindən CM-nin 178.3.2 maddəsi ilə cinayət işi başlandı (Hansı ki, Səbail prokurorluğunda bu işi çox böyük cidd-cəhdlə "batırmaq" istəyənlər tapıldı - L.M.).

Məlumdur ki, polis prosessual qanunvericiliyə əsasən, şikayətimin yalnız "dələduzluq"la bağlı hissəsini araşdırma bilər. Bu halda, məhz istintaqa prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorluq ABB-nin "Bakı" filialının rəhbər şəxslərinin öz vəzifə səlahiyyətlərinin sui-istifadə etməklə yol verdikləri vəzifə cinayətlərinə hüquqi qiymət verməlidir. Təəssüflər olsun ki, bugünkü prokurorluq tərəfindən ortaya belə bir prinsipial və yeganə qanuni mövqə qoyulmamışdır.

Hansı ki, filialın müdiri C. Daşdəmirov və əlaltıları tərəfindən dələduzluq, mənimsəmə, saxtakarlıq, vəzifədən sui-istifadə etmə, vəzifə səlahiyyətlərini aşma kimi hər birində konkret cinayət tərkibi olan cinayət əməllərinə yol verilmişdir. Yəni bank əməkdaşlarının əməllərində AR CM-in 178.3.2

bağlı qətimkan tədbiri seçməyə kifayət qədər əsas verir.

Hələlik ictimailəşdirmək istəmədiyimiz faktlar göstərir ki, təqsirləndirilən şəxslər prokurorluq səviyyəsində cidd-cəhdlə müdafiə olunurlar. Və təəssüflər olsun ki, söylediklərim gəlişigözlə qənaət deyil, prosesin gedişində təsdiqini tapmış obyektiv reallıqdır, həqiqətdir.

Belə ki, müstəntiqin də söylədiyinə görə, onu cinayət işini məruzə etmək üçün Baş Prokurorluğun (nə üçün subordinasiya üzrə Bakı şəhər prokurorluğuna deyil, məhz Baş Prokurorluğa - ?!) DİO-nun istintaq, təhqiqat və əməliyyat-axtarış fəaliyyətində qanunların icrasına nəzarət idarəsinə çağırılmış və "təqsirləndirilən şəxsin adının onlara verilmiş siyahıda olmadığı üçün (-?) istintaqla bağlı çox canfəşanlıq etməməyi tapşırıblar".

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ilə bağlı yüksək siyasi iradənin ortada olduğu, müdhiş talan faktlarının aşkar olunduğu bir vaxtda prokurorluğun bankın cinayətə əməkdaşlarını "seçmə üsulu" ilə məsuliyətə cəlb etməsi təəccüblü deyilməy?

Etiraf etməliyəm ki, Baş prokurorun birinci müavini hörmətli Rüstəm müəllim məni diqqətlə dinlədi. Böyük və zəngin təcrübəsi, səslənən faktlar, gətirilən dəlillər ilk baxışdan onda da işin içində vəzifə cinayətlərinin olduğu barədə şübhələr yaratdı və cinayət işinin tələb edilərək ciddi şəkildə araşdırılmasını qəbulda iştirak edən köməkçinizə tövsiyə etdi.

Lakin müzakirə zamanı digər prokurorluq əməkdaşının yersiz replika və işi qəlizləşdirmək cəhdləri C. Daşdəmirovun məhz kimlər tərəfindən himayə edildiyi barədə şübhələrimi gücləndirdi. Və həmin görüşün üstündən iki ay keçəndən sonra yenə də məhz şəxsi təşəbbüsümüzlə öyrəndik ki, iş yəni Səbail RPI-yə göndərilib. Niyə? Nə üçün?

Görünən budur ki, tabeçiliyinizdəki əməkdaşlar nəyə görə işimiz barədə Sizə tendensiyalı şəkildə, az qala adamın "gözünə gərən" fakt və sübutları görməzdən gəlməklə məruzə etmişlər. Hansı ki, dəfələrlə işin hərtərəfli istintaq edilmədiyini, istintaq üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən sənədlərin tam toplanmadığını və elə buna görə də istintaqın prokurorluq tərəfindən aparılmasının vacibliyini vurğulamışam. Müraciətimə belə bir məqsədyönlü və tendensiyalı münasibət nəticə etibarilə işin "dəfn ediləcəyinə" birmənalı işarədir.

Cənab Baş Prokuror! Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev iş adamlarına müraciət edərək bildirmişdir: "Əgər onların işinə müdaxilələr varsa, onlara bir daha müraciət edib deyirəm ki, dərhal məlumat verin, DƏRHAL SƏSİNİZİ QALDIRIN. Cəmiyyətdə ictimai nəzarət daha da güclü olmalıdır və hər bir sığnala reaksiya verilir, araşdırılır və əgər təsdiqini tapırsa, onda ölçü götürülür".

Xahiş edirəm məni qəbul edəsiniz. Əminəm ki, şikayətimizi öz dilimdən eşidib işin halları ilə tanış olduqdan sonra ən doğru və ədalətli qərar verəcəksiniz».

Hörmətlə, Lamiyə Məmmədzaadə

Bakı, Ə.Naxçıvanı küç., ev 38 b, mən. 40 (tel.: 050-443 81 81)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF
www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağ

ÜSAVAT
N 88 (6409) 25 aprel 2016

Dağlıq Qarabağ mövzusu ətrafında ötən həftə də mühüm hərəkətilik qeydə alındı. Xüsusən də Rusiyanın məsələdə aktivliyi özünü göstərdi. Eyni zamanda, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının yaz sessiyasında problemə diqqət ayrıldı. Ancaq ən mühümü, təbii ki, Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun İrəvana səfəri oldu. Bu səfər Qarabağ nizamlanmasında Moskvanın təşəbbüsünün nədən ibarət olmasına aydınlıq gətirməli idi. Gətirdimi?

Ondan başlayaq ki, bir sıra azərbaycanlı ekspertlər Rusiya XİN başçısının İrəvanda prezident Serj Sərkisyan və xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyanla görüşlərdən sonra verdiyi açıqlamaları (əgər erməni mənbələri təhrifə yol verməyibse) bir elə nikbin saymayıblar. Hətta həmin açıqlamalardan belə bir qənaət formalaşdı ki, Kreml Qarabağ məsələsində, daha doğrusu, rayonların qeyd-şərtsiz boşaldılması məsələsində öz forpostuna təzyiq etməyə hazırlaşmır.

Söhbət hazırda Rusiyanın "Kazan formulu" deyilən həll variantından gedir. Onun mahiyyətini Lavrov hələ İrəvanda olarkən Moskvadakı Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru, tanınmış politoloq, Rusiya Federasiyası İctimai Palatasının üzvü, prezident Putinin səlahiyyətli şəxslərindən sayılan Sergey Markov bir daha açıqlayıb. "Vestnik Kavkaza" nəşrinə müsahibəsində o deyib ki, "Azərbaycanın və Türkiyənin Ermənistanla sərhədləri və kommunikasiyaları açmasının qarşılığında Azərbaycan ərazilərinin boşaldılması Dağlıq Qarabağ konfliktinin həllində ən çox ehtimal edilən ilk addım olacaq".

Onun sözlərinə görə, "Kazan formulu" da elə budur: "Ermənistan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 5 və ya 6 rayonu Azərbaycana qaytarır, qarşılığında isə Azərbaycan Ermənistanın iqtisadi blokadasını götürür. İki ölkə arasında iqtisadi və humanitar əməkdaşlıq, insanların yerdəyişməsi

bütünlüklə bərpa olmalıdır. Bundan əlavə, azad edilən rayonlar hərbsizləşdirilməlidir. Həmçinin, güc tətbiqi edilməyəcəyi haqda müqavilə olmalı, zəmanət qismində sərhədlər boyu sülhməramlılar dayanmalıdır. Daha sonra köçkünlər qayıtmalı, Dağlıq Qarabağın referendulma müəyyənləşməsi ilə bağlı yazılı öhdəlik götürülməlidir". Politoloq "Kazan formulu"nu reallaşma ehtimalı ən yüksək olan həll variantı adlandırır.

Dağlıq Qarabağın statusu ilə bağlı isə Putinin səlahiyyətli şəxsi belə deyib: "Hər iki tərəf razıdır ki, Dağlıq Qarabağın statusuna dair danışıqlar başlamalıdır. Azərbaycan tələb edir ki, orada Dağlıq Qarabağ da daxil, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü nəzərdə tutan Madrid prinsipləri yazılsın. Ermənistan isə deyir ki, "Əgər bəri başdan Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi nəzərdə tutulursa, referendumun nə anlamı var?" Ermənistan nə qədər ki, Dağlıq Qarabağda erməni əhalisi üstünlükdədir, maksimum tez zamanda referendum keçirilməsini istəyir. Yəni ki, "beyinlərdə müharibə". Azərbaycan isə öncə köçkünlərin qayıdışı məsələsinin çözülməsi məsələsini qoyur ki, Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı və erməni əhalisi referendumda bu və ya başqa qərarı birgə qəbul edəsinlər".

Politoloq işğalçı Ermənistanla xəbərdarlıq da edib: "Qarabağ itilafının siyasi həlli yolunda əsas maneə İrəvanın

"Kazan formulu" - çıxışa, yoxsa dalana aparacaq yol?

Lavrovun İrəvan səfəri situasiyaya aydınlıq gətirməsə də, Rusiyanın Qarabağ konfliktini ədalətli və həmişəlik həll etmək istəyinin ciddiliyinə şübhələr yaranıb, yerli və əcnəbi ekspertlər deyir ki...

ona sərfəli status-kvodan imtina etmək istəməməsidir. İrəvan həmişə hər şeyin indiki kimi qalmasını istəyib. Ancaq son döyüş əməliyyatları həm Ermənistan, həm Rusiya, həm Fransa və ABŞ rəhbərliyinə, həm də digər beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinə təsir edib və göstərib ki, bu cür boş oturmaq sonsuz davam edə bilməz. Əgər cari danışıqlar da uğursuz olsa, növbəti eskalasiya qaçılmaz olacaq və o zaman, yaqın ki, işğal altındakı müəyyən ərazilər Azərbaycanın nəzarətinə qayıdacaq".

***

Bəs, belə söyləmək olarmı ki, Rusiya baş diplomatının İrəvan səfəri erməniləri sakitləşdirib? Ən önəmlisi, Kremlin təbliğ elədiyi "Kazan planı" reallaşma bilirmi və bu planda Moskvanın əsas gözləntisi, marağı nədir, nəhəyə, Qərb belə bir plana razı olarmı?

Bu yöndə suallara aydınlıq gətirməyə çalışan nüfuzlu "İzvestiya" qəzeti Rusiyadakı diplomatik mənbələrə istinadən yazıb ki, Lavrovun Sərkisyanla danışıqları "olduqca gərgin şəraitdə" keçib. İrəvanda Rusiya səfirliyindəki mənbə bildirib ki, onların Ermənistanla işi çox çətinləşib. "Bu, onunla izah olunur ki, Moskva

erməni QHT-lərini maliyyələşdirmir və onların vasitəsilə Rusiyanın mövqeyini cəmiyyətə yeritmir. ABŞ isə müxalifö-nümlü QHT-ləri maliyyələşdirməklə öz maraqlarını fəal şəkildə yürüdür"- mənbə deyib.

"İşləmək çox ağırdır. Hamıya məlumdur ki, ABŞ erməni müxalifətinə hansı maliyyəni ayırır, sadəcə vətəndaşları Rusiyaya qarşı qaldırır. Əgər Rusiya əvvəllər təkə ehtimad hesabına işləyirdisə, indi bu mümkün deyil" - səfirlikdən bildirilib. Xəbərlərə görə, Lavrovun səfərində Rusiyanın 200 milyon dollarlıq güzəştli kredit hesabına Ermənistanla müasir silahların göndərilməsini tələşdirməsi məsələləri də müzakirə olunub. Gözlənilir ki, silahların göndərilməsi yaxın günlərdə başlaya bilər. Lakin bu silahları alandan sonra Ermənistanın danışıqlar masası arxasında konstruktiv mövqedən çıxış etməsi ehtimalı azalmış olacaq.

"Qazeta.ru" nəşri isə qeyd edir ki, Rusiyanın Qarabağ nizamlanmasında Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların qaytarılması ilə Qarabağın statusu məsələləri ayrı nəzərdə tutulur. Nəşr "yeni plan"ın mahiyyətini Rusiya hakimiyyətinə yaxın mənbələr vasitəsilə öyrənməyə çalışıb. Mənbələrin informasiyasına görə,

Dağlıq Qarabağ probleminin qısa perspektivdə həlli ilin sonunadək işğal altındakı 7 rayondan 5-nin Azərbaycana qaytarılması üçün rəsmi İrəvana təzyiqləri nəzərdə tutur.

"Dağlıq Qarabağın kimə məxsusluğu tezliklə müəyyən edilməyəcək və bu artıq gələcək nəsillərin işidir" - Rusiya elitasındakı yüksək çinli mənbələrdən biri nəşrə bildirib. Ancaq Ermənistan rəhbərliyinə yaxın həmsöhbət "Qazeta.ru"ya deyib ki, bu plan İrəvanda müqavimət doğurub. "Ermənilər ehtiyat edir ki, Azərbaycan tərəfi bir neçə rayonu alandan sonra daha irəli gedəcək. Ona görə də Ermənistan ərazilərini azad edilməsini Dağlıq Qarabağın statusu ilə bağlamaqda təkid edir".

"Rayonların bir hissəsini qaytarıb, oradan "DQR" qüvvələrini çıxarıb, Qarabağın statusu məsələsini sonraya saxlamaq mümkün deyil. Axı, o halda zərbə altında Stepanakert (Xankəndi-red.) qalacaq. 4 günlük aprel müharibəsi göstərdi ki, Bakı təhlükəsizlik zəmanəti verə bilməz. Neft dolları axınının güclənməsi və Türkiyə ilə mütəfiqlikdə Azərbaycanın müharibədə daha da irəli gedə bilər" - Ermənistan rəhbərliyinə yaxın qaynaq bildirib.

Nəşrin yazdığına görə, başqa bir erməni qaynağı etiraf edir ki, Moskva Serj Sərkisyanla güclü təzyiq edərsə, sonuncu mürəkkəb daxili siyasi və iqtisadi vəziyyət üzündən dalana düşsə və yekun etibarilə iqtisadi qazanların qarşılığında rayonların qaytarılmasına gedə bilər. "Məsələ ondadır ki, o halda Sərkisyan siyasi karyerasını dəfn etmiş olacaq. Bunu xalqa o, necə izah edəcək" - mənbə ardınca ritorik sual edib.

"Situasiyanı qəlizləşdirən həm də odur ki, prezident Sərkisyanın özü Qarabağ klanının nümayəndəsidir" - nəşr sonda vurğulayıb.

"Düşünürəm ki, əgər Moskva bu cür fəallaşsın, nəse bir Rusiya planı olmalıdır. Ümumiyyətlə isə, əvvəllər istənilən tənzimlənmə planına mütləq şəkildə 4-5 bənd daxil olardı: Qarabağın statusu, ərazilərin qaytarılması, köçkünlərin geri qayıtması, təhlükəsizliyə zəmanət məsələləri və s. İstənilən təklifin mahiyyəti yalnız bu bəndlərin təfərrüatlarına və müddətlərə bağlı idi. Hərbi əməliyyatların fəallaşmasına, Rusiyanın hazırkı münaqişələr ritorikasına və bunların həlli təmpinə gəldikdə isə, indi Kreml üçün ən vacib şərt Rusiya qoşunlarının "sülhməramlılar" dəbilqəsi altında regiona daxil edilməsidir. Lakin Moskva münaqişənin bir dəfəlik həllində o qədər də maraqlı deyil, belə ki, bu halda regiondakı siyasi rolunu itirər və ona ancaq hərbi rol qalar". Bunu isə erməni politoloq Ağası Yenokyan deyib (Virtualaz.org).

***

Beləcə, Rusiyanın təşəbbüskarı olduğu "Kazan formulu"nun nizamlanma prosesində yaranmış dalandan çıxışa, yoxsa növbəti dalana aparacağı hələlik bəlli deyil. Hər halda, Kremlin problemi ədalətli və həmişəlik həll etmək iradəsinə sahib olduğunu göstərən dəlillər indilikdə yetərli görünür.

Eks-deputat Fərhad Qəribovun oğlu bir qrup fəhləni işlədib pulu vermir. Zöhrab Qəribov atası deputat olarkən 11 nəfəri işə götürüb, işlədib, sonra isə deyib ki, "pulu vermərəm, gedin kimə istəyirsiniz deyən". Həmin şəxslər də deputat oğlunun sözünü yerə salmayıblar. 2012-ci ildən bu günə qədər halal, əllərinin zəhməti, alın təri ilə qazandıqları pulların onlara verilməsi üçün dövlət qurumlarına yorulmadan şikayət edirlər. Bu şikayətlər Fərhad Qəribovun, onun övladlarının, yaxınlarının böyük yeyintiləri haqda məlumatların ortaya çıxmasına səbəb olub.

Sonuncu dəfə bu günlərdə Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətində olan 11 işçi icra başçısı Ceyhun Cəfərova görüşüblər. Başçı işçilərə söz verib ki, məsələnin tez bir zamanda həll ediləcəyi üçün əlindən gələni edəcəkdir.

Amma işçilər əllərini-əllərinin üstünə qoyub gözləyirlər. Digər dövlət orqanlarına da müraciətlərini davam etdirirlər.

"Redaksiyanıza şikayətlərdən sonra..."

"Ötən il redaksiyanıza şikayətlərdən sonra dövlət orqanları məsələni daha ciddi şəkildə yoxlamağa başladılar. Sadəcə, Fərhad Qəribov yersiz inadkarlıq edir. Guya təslim edib pulumuzu verməyəcək. Bizə 15 min manatı ödəməmək üçün artıq 200 min manat cərimə ödəyib, oğlu dərbəder düşüb, qardaşı oğlunun ölkədən çıxışına qadağa qoyulub. Biz qazandığımız puldan imtina edən deyilik. 2012-ci ildə deputatın oğlu Zöhrab Qəribov bizləri yol çəkilişində işlədib, əmək haqqı ödəməyini vəd edib. Sonradan isə dedi ki, pulunuzu vermərəm. Düşündük ki, cavan oğlandır, haqq-nahaqq məsələlərini bilmir, gətdik atası, o dövrdə deputat olan Fərhad Qəribovun qəbuluna. Ona dedik ki, oğlu Zöhrabın "İpek yolu" layihəsinin Kürdəmir ərazisinə düşən hissəsində yolun çəkilişini həyata keçirən podratçı şirkət "Ekspress-Trans" MMC-nin işçiləriyik. Oğlunun bizə ümumilikdə 15 min manat əmək haqqı borcunun olduğunu, lakin vermək istəmədiyini dedik. Fərhad Qəribov da oğlunun sözlərini təkrarladı. Biz də bundan sonra başladığımız şikayətlərə", - deyərək redaksiyamıza gələn şikayətçilərdən biri söyləyib. Onun sözlərinə görə, ölkə rəhbərliyinə şikayət ediblər və məsələni Əmək Müfəttişliyi araşdırıb. Sonda məsələ ilə bağlı məhkəməyə müraciət etməyimizi məsləhət gördülər. Şirvan Məhkəməsində başlayan iş, Ali Məhkəmədə xeyrimizə çıxarılan qərarın təsdiqlənməsi ilə sonlandı. Məhkəmə yazdı ki, bizə 15 min manat ödənməlidir".

Qəribovlardan şikayətçilərin sözlərinə görə, icra işi hazırda iş Kürdəmir Məhkəmə İcra Qrupundadır: "Kürdəmir İcra Qrupu Fərhad Qəribov deputat olanda deyirdi ki, ona gücümüz çatmır. Fərhad Qəribov 5 aydır ki, deputat deyil, indi də Ali Məhkəmənin qərarını icra etməyə tələsmirlər. Biz ədliyyə naziri Fikrət Məmmədova da müraciət edirik ki, məhkəmə qərarının icrasını təmin etsinlər. Bizim halal haqqımızı versinlər".

"Onun 1 milyonunu alıb, bizim 15 min manatımızı versinlər"

Şikayətçilərin sözlərindən aydın olur ki, Fərhad Qəribov 15 min manatı ödəməkdən yayınmışdır, məhkəmə qərarını icra etməyini görə 3 min manat, sonradan isə əlavə olaraq 2 min manat cərimə olunub: "Bu adam inad edir, deyir ki, 1 milyon xərcləyəcəyəm, amma sizə 1 qəpik də verməyəcəyəm. Biz də dövlətə arxayın. Onun 1 milyonunu alıb, bizim 15 min manatımızı versinlər".

Şikayətçilər deyir ki, çalışdıqları MMC Zöhrab Qəribovun olsa da, formal olaraq qardaşı oğlu Sarvan Qəribovun adına olub: "Biz Vergilər Nazirliyinə də şikayət edib Qəribovların MMC-sidə yoxlama aparılmasını xahiş etmişdik. Araşdırdılar, məlum oldu ki, Fərhad Qəribov parlamentdə otura-otura faktiki oğluna məxsus olan MMC "İpek yo-

Fərhad Qəribov həbs oluna bilər - səbəb bəzədir...

Eks-deputat 11 işçisinin 15 min manatını ödəmədi, 200 min manat ziyana düşdü

Fərhad Qəribov

lu"nun tikintisi zamanı böyük vergi cinayətlərinə yol verib. Məlum oldu ki, "Ekspress-Trans" MMC 2014-cü ilə qədər dövlət qurumlarına fəaliyyətsiz olması haqda yalan məlumatlar verməklə külli miqdarda vergini ödəməyiblər. Buna görə də deputatın qardaşı oğlu Sarvan Qəribovu saxladılar, rəhbəri olduğu MMC 120 min manat cərimə etdilər. Ona 70 min manatı ödətdilər. Yerdə qalan 50 min manatı ödəmək öhdəliyi götürdü. Bundan sonra azad olundu. Bir müddət əvvəl isə Vergilər Nazirliyinin 9 sayılı Ərazi Vergi İdarəsi Kürdəmir Rayon Məhkəməsinə müraciət edərək Sarvan Qəribovun ölkədən qaçmaq ehtimalının böyük olduğunu nəzərə almaqla onun ölkədən çıxışının yasaqlanmasını haqda qərar verilməsini xahiş edib. Məhkəmə Sarvan Qəribovun ölkədən çıxışını yasaqlayıb. Bizə

məlum olan budur ki, Sarvan Qəribov 50 min manatın 24 minini ödəyib. 26 min manat borcu isə ödəmək istəmir. Hazırda bu rəqəm də dəbbə pulu ilə birgə artıq 36 min 871 manat 98 qəpik olub. Hər gün bu məbləğin üstünə 0.1 faiz dəbbə pulu gəlir".

"Zöhrab Qəribov bir bank işinə görə həbsə alınıb"

Şikayətçilər deyir ki, bir müddət əvvəl Fərhad Qəribovun oğlu Zöhrab Qəribov bir bank işinə görə həbsə alınıb. Digər oğlu El-nur Qəribov isə axtarışa verilib.

Yada salaq ki, Z.Qəribovun hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları tərəfindən saxlanılması haqda 2014-cü ildə məlumat yayılmışdı. Z.Qəribovun bir sıra banklarda kredit alıb qaytarılmadığı iddia olunurdu. İndi məlum olur ki, sabiq deputatın oğlunun həbsi Beynəlxalq Bank işinə görədir.

F.Qəribov 2014-cü ildə oğlunun Beynəlxalq Bank işində adının keçməsinə təsdiqləyən açıqlama vermişdi. Demişdi ki, oğlu 8 il əvvəl Cahangir Hacıyevlə şərikli iş qurub.

Həmin açıqlamadan sitat: "Sonradan onların işi alınmayıb. Beynəlxalq Bank işi ilə bağlı cinayət işi başlanıb. İstintaq zamanı onunla birgə işləyən və vaxtilə şərik olan şəxsləri də çağıraraq sorğu-sual edirlər. Bu məqsədlə Zöhrab Qəribovdan da bu şəriklik barədə soruşublar. Lakin bu o demək deyil ki, oğlum barədə istintaq başlanıb, yaxud onu saxlayıblar".

"Bankdan dövlətə məxsus 2 milyon manat vəsait mənimsənilib"

Həmin dövrdə də belə iddialar vardı ki, Fərhad Qəribovun oğlunu istintaqın sonrakı mərhələsində maliyyə xəyanətinə görə həbs edə bilərlər. İndi belə görünür ki, həmin iddialar təsdiqlənib. Deputatın oğlu Beynəlxalq Bank işinə görə həbsdədir.

Bundan başqa F.Qəribovun özünün də adı bank qalmaqına qanışib. 2014-cü ildə Fərhad Qəribova məxsus bankdan dövlətə məxsus 2 milyon manat vəsait mənimsənilib. Belə ki, F.Qəribova məxsus "Debüt" Kommersiya Bankı vəsaitlə dövlətin 2 milyon 96 min manatı yoxa çıxıb. Bu məsələ 2014-cü ildən bu günə qədər Baş Prokuror yanında Kor-

rupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsində araşdırılır. Bu araşdırmaların başlanmasına isə İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondundan daxil olmuş material səbəb olub. Həmin material Baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində araşdırılıb. Araşdırma zamanı fondan daxil olmuş materialda qeyd edilən xüsusatlar təsdiq olunmaqla bütövlükdə vəsaiti hesabına müvəkkil kredit təşkilatı kimi "Debüt" Kommersiya Bankı ASC-yə 2006-2008-ci illərdə ayrılmış 2 milyon 961 min 500 manat güzəştli kreditin bankın vəzifəli şəxsləri tərəfindən qulluq mövqeyindən sui-istifadə etməklə ayrı-ayrı hüquqi və fiziki şəxslərdən saxta biznes planları, hesabat sənədləri qəbul etməklə külli miqdarda güzəştli dövlət kreditinin mənimsənilməsinə şübhələr üçün əsaslar müəyyən olunub. Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2 (külli miqdarda mənimsəmə və ya israf etmə), 195.2 (külli miqdarda ziyan vurmaqla qanunsuz kredit alma və ya kreditdən təyinatı üzrə istifadə etməmə), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə cinayət işi başlanıb. 2014-cü ildə F.Qəribov deputat olarkən onunla 2 milyonluq yeyintiyyə dair söhbət aparılıb. Deputat Fərhad Qəribov pulun tezliklə geri qaytarılacağını vəd edib. Amma vəd yerinə yetirilməyib. Hazırda isə Fərhad Qəribov deputat deyil və 2 milyonluq iş üzrə dindirilməsinə heç bir maneə yoxdur.

□ E.HÜSEYNOV

5 ay əvvəl dalandan çıxan Nardaran...

Qəsəbənin görkəmi tam dəyişib; əhaliyə təbii qazın, elektrik enerjisinin və suyun verilməsi ilə bağlı görülən işlər tam olaraq yekunlaşdırılıb

Nardaran ötən ilin noyabr ayının 26-da dindarlarla polis arasında baş verən silahlı qarşıdurmadan sonra gərgin və sonrasındakı yeniliklərlə dolu olan günlər yaşadı. Müsəlman Birliyi Hərəkatının lideri Tale Bağırzadənin saxlanılması zamanı baş verən silahlı insidentdə ikisi polis əməkdaşı olmaqla 6 nəfər dünyasını dəyişdi. Bundan sonra kənddə yerli sakinlər tərəfindən aksiyalar keçirildi, kəndin girişlərində barikadalar quruldu.

Dekabrın 1-də isə Nardaranın tamamilə yenilənməsini başlanan əməliyyatlara start verildi. Daxili Qoşunlar və polis in keçirdiyi genişmiqyaslı əməliyyatlar zamanı aksiyalarda iştirak edən onlarla kənd sakinini həbs edildi. Keçirilən əməliyyatlardan sonra Nardaran 3 aydan çox polis və Daxili Qoşunların nəzarətində oldu, giriş-çixış məhdudlaşdırıldı. Bu müddət ərzində qəsəbəyə yal-

nız şəxsiyyət vəsiqəsi ilə yerli sakinlər girir və çıxır bilirdi.

Nardaran hadisələrindən artıq 5 ay ötür. Geridə qalan zaman ərzində Nardaran çox dəyişdi. Qəsəbə görülən abadlıq və quruculuq işləri ilə tamamilə yeni görkəmə salındı.

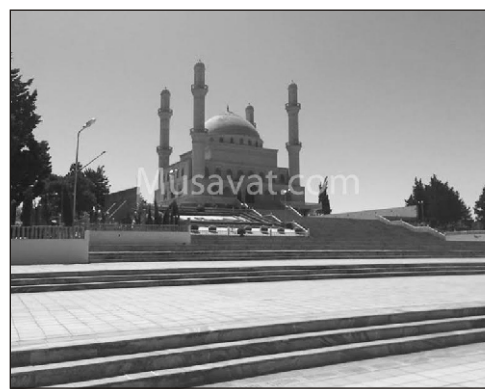
Əvvəllər daha çox "dindarların kəndi" olaraq bilinən, yol kənarlarındakı dirəklərdə, hasarlar da qara bayraqlar asılan, bütün küçələrində divarlara dini şüarlar

yazılan Nardarandan artıq əsər-əlamət qalmayıb.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən qəsəbənin abadlaşdırılması üçün dövlət büdcəsindən milyonlarla manat vəsait ayrıldı. Bu vəsait qəsəbədəki sosial-mədəni infrastrukturun yenilənməsi, qəsəbənin sosial problemlərinin həlli məqsədilə ayrıldı.

Qəsəbəyə aparılan yolların genişləndirilməsi və yenidən salınması, kommunal xətlərin yenilənməsi, qəsəbədə polis idarəsinin və digər dövlət qurumları üçün inzibati binaların tikilməsi və s. görülən işlər sırasındadır.

Musavat.com-un əməkdaşı Nardaran hadisələrindən 5 ay sonra qəsəbədəki indiki vəziyyəti

ti yerində görmək üçün kəndə yollanıb.

Kəndin "İmam Hüseyn" meydanı adlanan mərkəzinə aparıcı Abşeron küçəsində yolun genişləndirilməsi, asfalt örtüyünün dəyişdirilməsi işləri tam yekunlaşıb və istifadəyə verilib. Kəndə aparıcı əsas yolun başında polis əməkdaşları növbə çəkir. Müşahidələrimizdən belə aydın oldu ki, polis əməkdaşları əsasən şübhəli bildikləri maşınları yoxlayırlar. Kəndin mərkəzinə gedən 189 nömrəli marşrut avtobusunun hərəkətində isə heç bir problem yox idi.

Yeni salınan yolun kənarları hasarlanıb. Keçmiş "İmam Hüseyn" meydanının yanında yeni salınan Sabunçu Rayon Polis İdarəsinin 42-ci polis bölməsi yerləşir.

Nardaranın mərkəzi və ara küçələrində Daxili Qoşunların 3 nəfərlik qruplarla növbə çəkən əsgərlərini də görmək

mümkündür. Kəndin əsas dini ocağı sayılan "Cümə məscidi" nə giriş-çixış artıq sərbəstdir. Burada da Daxili Qoşunların əsgərləri növbə çəkir. Qəsəbənin, demək olar ki, bütün küçələrində nəzarət kameeraları var. Həmçinin məscidin həyətinə də. Bir müddət əvvəl məsciddə kütləvi ibadətə icazə verilməməsi də bu qadağa artıq aradan qaldırılıb. İndi cümə namazlarının belə qılınmasına icazə verilir.

Nardaranda olarkən baş çəkdiyimiz ərazilərdən biri də öldürülən dindarların dəfn edildiyi məzarlıq oldu. Kəndin köhnə qəbiristanlığı olaraq bilinən bu ərazidə dəfn olunan 4 nəfər dindarın məzarları başında post-patrol xidmətinin əməkdaşları növbə çəkir. Kənd sakinləri deyir ki, 24 saat nəzarətə saxlanılan bu məzarlıqda dəfndən sonra yalnız ölənlərin ailə üzvləri gəlib.

Polis nəzarətində saxlanılan yerlərdən biri də Nardaran hadisələrinin başladığı gün polisə silahlı qarşıdurmada öldürülən Rəfail və Fərail Bünyatovlar qardaşlarının evidir. Hazırda evlərdə yaşayış olmasa da, polis həmin ərazidə 24 saat növbə çəkir.

Nardaranda olarkən onu da öyrəndik ki, bir neçə gün əvvəl 42-ci polis bölməsinin əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat axtarış tədbirləri zamanı qəsəbənin A.Zeynallı küçəsində yaşayan 1960-cu il təvəllüdü Sərvər Cəbrayilovun evindən sənədsiz 16 markalı 16 kalibrli tüfəng aşkar edilərək götürülüb.

Onu da qeyd edək ki, Nardaranda əhaliyə təbii qazın, elektrik enerjisinin və suyun verilməsi ilə bağlı görülən işlər tam olaraq yekunlaşdırılıb. Artıq kanalizasiya sisteminin də yenilənməsi işlərinə başlanılıb.

□ İlkin MURADOV
Fotolar müəllifindir

Milli valyutamızla - manatla bağlı növbəti iddialar səslənməkdədir. Bəzi ekspertlər bildirirlər ki, istənilən halda ABŞ-ın Federal Ehtiyat Sisteminin (FES) bu ilin yayında keçirəcəyi toplantıya qədər heç bir ucuzlaşma olmayacaq. Yəni manatın ucuzlaşma ehtimalı FES-in toplantıda uçot dərəcəsini artırıb-azaltma yacığından asılı olacaq. FES-in isə uçot dərəcəsini artıracığı ehtimalları böyükdür. Rəyini öyrəndiyimiz ekspertlər isə musavat.com-a açıqlamalarında hazırda manata olan əsas təhlükələri açıqlayıblar. Birinci yerdə neftin dünya bazarındaki qiyməti dayanır.

Manatın məzənnəsi FES-in

toplantısından asılıdır?

Ekspertlər yayda ABŞ-da keçiriləcək toplantının milli valyutaya təsirindən danışdılar...

Ekspert Natiq Cəfəri bildirib ki, manata əsas təhlükə neftin qiyməti ilə bağlıdır: "Neftin qiyməti hələlik kifayət qədər normal səviyyədə deyil. Son zamanlar təqribən qiymət 10 dollara yaxın qalxdı, neftin bareli 35 dollardan 45-ə qədər yüksəldi. Amma bu da tam kifayət etməsə də, müəyyən stabilliyin yaranması üçün valyuta ehtiyatlarının müəyyən dərəcədə daha çox ölkəyə daxil olması kifayət qədər normal bir qiymətdir. Ona görə də iyuna qədər olan proseslərdə ən böyük ehtimallardan biri neftin qiymətində növbəti kəskin etmələrin olması halında manata olan basqıların artmasıdır. Bundan başqa, Azərbaycanda ticarət dövriyyəsi kifayət qədər zəifdir. Azərbaycanda bu dəqiqə əsas problem dollarla da bağlı deyil. Çünki Mərkəzi Bank kifayət qədər sırf monetar siyasət yeridir. Bunun nəticəsində manat dövriyyəsi xeyli dərəcədə azalıb. Manat dövriyyəsinin azalması isə iqtisadi aktivliyə birbaşa təsir göstərir, yəni iqtisadi aktivlik azalır. Bu da gəlirlərin, iş yerlərinin azalmasına gətirib çıxarır. Ona görə də hökumət ola bilər ki, bu siyasətdə bir az yumşalmaya getsin. Çünki belə çox davam edə bilməz. Bu qədər sərt siyasət aparmaq mümkün deyil, iqtisadiyyatı çox ciddi zəiflədir. İndi yeni qərarlar olsa, ola bilər ki, may ayında daha rahat və daha sərbəst manat siyasəti yerinə yetirəcəklər, dövriyyəni artırıcaqlar. Bununla da bağlı dolların məzənnəsinə müəyyən təsirlər ola bilər".

Ekspert Rəşad Həsənov isə qeyd edib ki, FES-in toplantısının manata təsiri nisbi yanaşmadır: "Yəni onu nəzərə almaq lazımdır ki, FES-in toplantıları və qərarları Azərbaycan manatının məzənnəsində çox cüzi faizlərlə ifadə olunan rol oynaya bilər. Əsasən Azərbaycanda manat və dollar arasındakı münasibətlər tədiyyə balansından formalaşır. Eyni zamanda, dünya birjalarında neftin qiymətindəki dəyişmələrin nəticəsində yaranan psixoloji təzyiqin nəticəsində formalaşır. Hazırda ölkədə idxalın səviyyəsi kifayət qədər aşağı dü-

şüb. Və bunun da səbəbi ixrac yükünün azalmasıdır. Ölkədə böhranla əlaqədar olaraq alıcılıq kifayət qədər aşağı düşüb. Bu, xüsusilə də lüks kateqoriyalı məhsullarda, xaricdən idxal olunan ərzaq mallarda və s. hiss olunmaqdadır. Tikinti sektorunda bu, daha çox müşahidə olunur. Nəticədə ölkədən dolların çıxışı müəyyən qədər azalıb. Eyni zamanda, Azərbaycandan xaricə valyuta axınının qarşısını almaq üçün də addımlar atılır. Bu hal müəyyən qədər məhdudlaşdırılıb. Bu, öz-özlüyündə daxili bazarda valyutaya olan tələbin aşağı düşməsinə səbəb olur. Paralel olaraq qısa müddət ərzində sürətlə gedən dollarlaşmadan sonra insanların hazırda gəlirlərinin azalması nəticəsində yığımların xərclənməsi prosesi baş verir. Yəni əvvəlki dövrlərdə xarici valyutaya çevrilmiş yığımlar artıq məcburən xərclənilir və o xərclənmə zamanı onlar bazara təklif olunur. Digər bir məsələ isə ondan ibarətdir ki, hazırda manat qıtlığı çox ciddi şəkildə hiss olunmaqdadır. İlin birinci rübündə dövlət büdcəsinin xərcləmələri 30 faizdən artığına qənaət edildi. Bu, bazara daxil olan manat kütləsinin həcmində az olmasına gətirib çıxarır. Banklar faktiki olaraq manat qıtlığından hərraclarda iştirak edə bilmirlər və dollar almaqda maraqlı deyillər. Əks halda, onlar öz müştəriləri qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmirlər. Bütün bunların üzərinə hazırda bir məsələ də var ki, dünya bazarlarında neftin qiymətində müəyyən bahalaşma prosesi baş verir. Yeni trend bahalaşmaya doğru. Bu, özü də ölkədə xili vətəndaşlar üzərində psixoloji təzyiqlər formalaşdırır. Həm biznes, həm də vətəndaşlar düşünür ki, neftin

qiymətinin qalxması birbaşa olaraq manatın möhkəmlənməsi deməkdir. Bu üzdən də öz dollarla vəsaitlərini bazara təklif edirlər".

Ekspertin sözlərinə görə, bu proses bir müddət davam edəcək: "Düşünürəm ki, iyun ayına qədər müəyyən dalğalanmalar, təbii ki, ola bilər. Bazarda xüsusilə idxaldan asılı olan, bundan sonrakı dövrdə idxaldan daha çox asılı olan məzənnə dəyişikliyi hiss ediləcək. Əgər növbəti dövrlərdə idxalın həcmində artım baş verərsə, bu, öz-özlüyündə manatın nisbətən ucuzlaşmasına, əks halda isə möhkəmlənməsinə gətirib çıxaracaq. Bir məqama da diqqət etmək lazımdır. Təxminən bu, psixoloji bir həddir. Hazırda 1,50 ətrafında manat

müəyyən qədər möhkəmlənməyə cəhd göstərir. Amma hazırkı iqtisadi nəticə göstəriciləri, ölkəyə dollar daxil olmasını eyni zamanda, dövriyyədəki manat kütləsinə nəzərə alsaq, bir neçə aydan sonra dolların zaman çərçivəsində yenidən bahalaşması hiss oluna bilər. Təbii ki, artıq iyun ayında, yaxud da avqustda FES uçot dərəcəsini artıracaq. Bu artımın da özünün ilk

anlarda psixoloji təzyiqlər olacaq. Daha sonrakı zamanlarda isə vəziyyət dolların dünya bazarlarındakı mövqeyinin hansı istiqamətdə dəyişməsindən asılı olacaq. Çünki biz 2015-ci ilin dekabr ayında da onu müşahidə etdik ki, FES uçot dərəcəsini artıranda qısamüddətli dövrdə dolların möhkəmlənməsi baş verdi. Amma sonrakı dövrdə dünyanın əsas valyutalarına qarşı öz mövqeyini qoruyub saxlaya bilmədi. Bu kimi amillər də var. Ona görə də manatın məzənnəsi ilə bağlı çox ciddi dəyişikliklər gözlənilir. Amma zaman çərçivəsində, xüsusilə də avqust ayından sonra mümkündür ki, manat yenidən müəyyən həcmdə öz dəyərini itirsin".

□ Rəya RƏFİYEVA

ABŞ-ın AZAL-dakı təyyarələrində ciddi problem aşkarlandı

ABŞ Federal Aviasiya İdarəsi "Boeing 787" təyyarələrinin mühərriklərinin təcili dəyişdirilməsi barədə tapşırıq verib. APA-nın məlumatına görə, bu, ABŞ media orqanlarında yayılan Federal Aviasiya İdarəsinin bəyanatında əksini tapıb.

Bəyanatda qeyd edilib ki, əgər mühərriklər zamanında dəyişdirilməyə, uçuş zamanı problem yaranarsa, mühərriklərdə konkret hansı çatışmazlığın olması açıqlanmayıb. Yalnız qeyd edilib ki, təyyarədəki mühərriklərin eyni anda hər ikisi dayana bilər və yenidən mühərrikləri işə salmaq mümkünsüz olacaq.

Qeyd edək ki, "Boeing 787" tipli təyyarələr "Azərbaycan Hava Yolları" (AZAL) da daxil olmaqla, dünyanın bir çox aviashirkətlərinin parkında yer alıb. AZAL 2014-cü il 23 və 24 dekabr tarixlərində iki "Boeing 787 Dreamliner" təyyarəsi alıb.

Rza Zərrabı ABŞ-ın əlindən qurtaracaq qanun layihəsi qəbul edildi

Xarici ölkədə məhkum olunan türk vətəndaşı və ya Türkiyə ilə sıx sosial əlaqələri olan şəxslər, hökm verilməsi məqsədilə Türkiyəyə ekstradisiya olunacaq. Musavat.com xəbər verir ki, Cəza Məsələlərində Beynəlxalq Hüquqi Əməkdaşlıq Qanunu layihəsi TBMM-in plenar iclasında qəbul edilərək, qüvvəyə minib. Qanun istintaq işinin xarici dövlətə təhvil verilməsi üsullarını da əhatə edir.

İstintaq işinin xarici dövlətə təhvil verilməsinin bir ildən artıq həbs cəzası alanlara şamil olunması şərti qoyulacaq. Ölkədən kənarada törədilən və əfvə düşməyən, bir ildən çox həbs cəzası alan cinayətlər xarici dövlətlərdən təhvil alınabilir. Lakin həmin şəxs Türkiyədə mütəmadi olaraq yaşamırsa, Türkiyə vətəndaşı deyilsə, cinayət cəza tələb edən dövlətin sərhədlərindən kənarada törədilibsə, daha əvvəl Türkiyədə mühakimə olunubsa, təhvil tələbi qəbul edilməyəcək.

Təhvil şərtlərinin olmadığı təsbit edilməsi və ya təhvilin Türkiyənin milli təhlükəsizliyinin təməl prinsiplərinə uyğun olmaması halında, təhvil tələbi Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən ləğv ediləcək. Əgər həmin şəxs təhvil verilsə, onun cəzası Türkiyənin cəza qanunlarına əsasən icra ediləcək. Təhvil qərarının qəbul olunması üçün məhkəmə məsrəflərini hökmlü şəxs ödəməli olacaq. Lakin həmin şəxsin buna imkanı çatmırsa, məsrəflər ödənilmədən də təhvil prosesi başlandıla bilər.

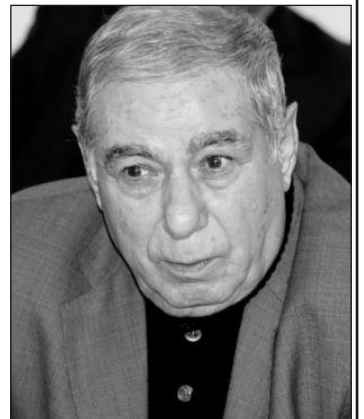
Türkiyə Respublikasının vətəndaşı olan İran əsilli Rza Zerrab da bir müddət öncə ABŞ-da saxlanılmışdı. Əgər məhkəmə nəticəsində ona qarşı cəza hökmü oxunsa, Rza Zerrab da bu qanundan yararlanı biləcək.

□ Aygün SƏFƏRLİ,
□ Musavat.com

Əkrəm Əylisli həbs olunsun...

Hüquq müdafiəçisi: "Azərbaycan üçün yeni qəhrəman yaratmaq lazım deyil"

Yazıçı Əkrəm Əylisli 3 il müddətində həbs edilə bilər. Belə ki, ona qarşı başlatılan cinayət işi artıq başqa maddəyə təsvif edilib. Vəkili Elçin Sadıqovun verdiyi məlumat görə, Əkrəm Əylisliyə qarşı Cinayət Məcələsinin 221.1-ci (xuliqanlıq) maddəsilə qaldırılmış cinayət işi CM-in 315.1-ci (Hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı zor tətbiq etmə) maddəsinə təsvif edilib.

Bəs Əkrəm Əylisli həbs edilərsə, hüquq müdafiəçiləri onu müdafiə edəcəklərmi? Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu bunu dedi: "Hər kəsi müdafiə etdiyimiz kimi, Əkrəm Əylislini də müdafiə edirik. Əgər o həbs olunarsa, biz onun da azad edilməsinə çalışacağıq".

Vəkil Aslan İsmayilov isə hesab edir ki, bu məsələni gündəmə gətirmək lazım deyil: "Bu məsələni gündəmə gətirmək, Əkrəm Əylislinin xeyrinə, Azərbaycan xalqının isə əleyhinə olar".

Hüquq müdafiəçisi Səidə Qocamanlı isə fərqli fikirdədir: "Hesab edirəm ki, Əkrəm Əylislinin müdafiəyə ehtiyacı da yoxdur. Yaşlı insandır, bundan sonra gedib həbsxanaya girməməlidir ki... Bu məsələyə çox inco bir yanaşma olmalıdır. Bəli, baxmayaraq ki, onun gözəl povestlərini oxuya-oxuya böyümüşük, ancaq o, son yazdığı romanı ilə özünə qarşı münasibəti dəyişdi. Əlbəttə ki, bu, belə də olmalıdır. Çünki biz müharibə dövründə yaşayırıq. Bizim övladlarımız müharibədə həlak olur. Demək olar ki, hər gün şəhid xəbəri alırıq. Belə bir anda o, bizim hissələrimizə duyğularımızla oynamamalı idi. Bunun nə yeri, nə də zamanı idi. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, hesab edirəm ki, ona qarşı açılan cinayət işinə xitam verilməlidir. Bundan sonra onu həbsxanaya salmaqla biz nə qazana bilərik? Onsuz da biz, özümüz öz əlimizlə bir çox lazım olmayan insanları qəhrəman edib, Avropa məkanına çıxarmışıq. Onun müdafiəsinə gəlməyə isə nəyini müdafiə edəcəyik? Sadəcə olaraq, hüquq-mühafizə orqanları bu məsələyə inco yanaşaraq, onun həbsinin qarşısını almalıdırlar. Yeni qəhrəman yaratmaq lazım deyil".

□ Əli RAİS

Azərbaycanda təhsil alan afrikalı tələbə qız: "Məni ələ salırlar.."

Adeboye Anuduvapo Aqnes: "Məni dəri rəngimə görə qınamayan yaxşı insanların ətrafında nə iş olsa, işləyəyəm..."

Başına gələnlərlə və buradakı çətinliyi ilə bağlı dostları ona yardım etmək üçün üsul axtarırdılar. Biz də belə tanış olduq. Rəfiqəsi 26 yaşlı Adeboye Anuduvapo Aqnesin problemini mənə yazdıqdan sonra qısa zamanda görüşmək üçün vaxt təyin etdik.

Məsələ burasındadır ki, Adeboye Anuduvapo Aqnes Nigeriya vətəndaşdır. Bir ildən çoxdur ki, Bakıda yaşayır. Azərbaycana gəliş səbəbi təhsildir. Belə ki, 1 il Nyu Cersi ştatında təhsil alan Aqnes təhsilini ailəsinin maddi durumuna görə davam etdirə bilməyib. Yenidən Nigeriyaya qayıdan çaresiz qıza təhsil agentliklərindən biri Azərbaycanı məsləhət görüb. Təhsilinin illik ödənişini nəzərə alan Aqnes Bakıya gəlib. İlk günlər hər şey normal axarında davam edib.

Kirayə ev tutan Aqnes 1 il də burada oxuyub. Lakin ailəsi hazırda ona pul göndərə bilmir. Valideynləri Nigeriyada müəllim işləyir. Onlar da maaşlarını həm gec alırlar, həm də az... İqtisad Universitetinin 3-cü kurs tələbəsi olan Aqnes hazırda ona yardım əlini uzadan azərbaycanlı ailə ilə birgə yaşayır. Çünki kirayə pulunu verə bilmədiyi üçün ev sahibi onu bayıra atıb.

Aqnesi yaxından tanımaq üçün və haqqında yazı yazaraq fayda verəcəyimizi düşünüb, ona bir neçə sual ünvanladım. Cavablar isə çox maraqlı oldu:

- Niyə məhz Azərbaycanda oxumağı seçdin? Çünki Bakı heç də ucuz şəhər deyil. Burada yaşamaq sənə çətin gəlmir?

- Təhsil almaq üçün Amerikaya yollandım və Nyu-Cersidə bir illik təhsildən sonra maddi vəziyyətim oradakı təhsilimi davam etdirməyə imkan vermədi. Nigeriyaya qayıtmalı oldum. Agentlikdə Azərbaycanı seçənək kimi təqdim etdilər və mənim başqa bir yolum yox idi. Buraya gələndə qədər Azərbaycan haqqında məlumatlı deyildim. 1 ildən çoxdur ki, Azərbaycanda yaşayıram və burada yaşam qiymətlərinin yüksək olmasını artıq bilirəm. Həqiqətən də bahalı şəhəriniz var. Ailəmin göndərdiklərini kirayə və təhsil haqqına verdikdə yerdə heç nə

qalmırdı. Hazırda isə ondan belə məhrumam.

Azərbaycanda yaşamaq üçün kifayət qədər pulum yoxdur. Ailəm hökumət işində işləyir və maaşları çox azdır. Artıq bir aydır ki, hökumət məvacibləri ödəmir. Buna görə də mənim də vəziyyətim pisləşib. Kirayə qaldığım evdən çıxarıldım. Ümumiyyətlə, burada hər şey bahadır. Mən isə kasıbam.

- Danışarkən belə hiss edirsiniz ki, tam rahat deyilsən. Sanki Azərbaycana dənən gəlmisən və halə də alışa bilmirsən. Bunun səbəbi nədir? Qaradərili olman sənə problem yaradır?

- Bakıda insanlar baxışlarıyla mənə onlardan fərqli olduğumu tez-tez xatırladırlar. Hətta bəzən uca səslə gülürlər. Söz atırlar, ələ salırlar. Mən Azərbaycan dilində az da olsa, başa düşürəm. Bəzən bu sözləri eşidəndə özüm-özümə deyirəm, "Kaş ki, onları başa düşməyeydim". Amma artıq bu hərəkətlərə öyrəşmişəm. İlk günlərdəki kimi bunu özümə dərd etmərəm. Bilirəm ki, nə etsəm, faydası yoxdur.

- Təhsilini bitirdikdən sonra Azərbaycanda qalmaq

fikrin varmı? Ya da burada evləninib, Bakıda yaşamaq istəyirsənmi?

- Əgər yaxşı işim olsa, təhsilimi bitirib, burda qalmaq istəyirəm. Düşünürəm ki, bu yolla ailəmə də yardım edə bilərəm. Lakin evlilik bərsində düşünürəm. Tək düşündüyüm təhsilimlə məşğul olub, gözəl gələcək qura bilməkdir. Hələ ki, ancaq bu barədə düşünürəm. Amma həyatıma burada davam etsəm, mənim üçün azərbaycanlı və ya qeyrisinin fərqi yoxdur.

- Azərbaycan dilini az bilməyən təhsil almama, yaşamaq, ünsiyyət qurmana problem yaratmır ki?

- Anlaşılmazlıqlar çox olur. Amma bu da çox böyük problem yaratmır. Çünki qrup yoldaşlarımla ingilis dilində bilirəm. Mən də Azərbaycan dilində bir az da olsa, başa düşürəm. Beləcə anlaşırıq. Təhsilim üçün isə heç bir problem yaratmır. Qiymətlərim yüksəkdir. Bilirəm ki, məni ancaq təhsilim xilas edə bilər. Ona görə də maksimum yaxşı oxumağa çalışıram. Düşünürəm ki tez bir zamanda sizin dili çox gözəl öyrənəcəyəm.

- Gənclər əsasən başqa ölkədə təhsil alan zaman ya-

əlaqəm olmadığı üçün necə iş tapa biləcəyimi bilmirdim. İş olsa, böyük məmnuniyyətlə, işləyəyəm. Məni dəri rəngimə görə qınamayan yaxşı insanların ətrafında nə iş olsa, işləyəyəm. İngilis dilində dərs də deyə bilərəm. Özümə inamım var. Sadəcə, dəstək lazımdır.

Aqneslə müsahibəmizi burada başa vurub, sağollaşırıq. Yolda gedərkən isə Aqnesin dediyi bu sözlər ağımdan çıxmır: "Mənə söz atırlar, ələ salırlar. Azərbaycan dilində az da olsa, başa düşürəm. Bəzən bu sözləri eşidəndə özüm-özümə deyirəm, "Kaş ki onları başa düşməyeydim"

Utancverici bir mənzərədir. İnsanlara geyimlərinə, vəzifələrinə, dəri rənginə görə qiymət verənlər bir gün

şadıqları ərazidə iş də axtarırlar. Yüngül də olsa, bir iş tapıb, yaşam tərzlərini qururlar. Sən hazırda işləyirsənmi? Və ya işləmək istərdinmi? Həyatını necə qazanırsan?

- İşləməyi çoxdan düşündüm. Amma heç kimlə

qiymətdən düşəcəklərini unutmasınlar. Əminik ki, cəmiyyətimizdə bu tipli insanlarla yanaşı, normal düşüncəli və xeyirxah insanlar da var. Və onlardan kimə Aqnesə yardım əlini uzadacaq.

☐ Məhəmməd Türkmən
Fotolar müəllifindir

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)
 Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com
 doktor Vaiz Səmədov.

Elan

Amerika və Kanadada təhsil və səyahət üçün bizə müraciət edə bilərsiniz.

e-mail: travelaz2016@gmail.com
 whatsapp: +1 845 300 7030
 Tel: +99451 635 2408

Montində, Nərimanov Məhkəməsinin həyətində 2 maşınlaq daş qaraj satılır.

Obyekt kimi də istifadə etmək olar. Pul ilə idarə olunan jalüz qapıları var. Tavanı lambrin, döşəməsi tametdir. Ayrılıqda da istifadəyə yararır. Sahibindən satılır, qiyməti bazar qiymətindən ucuz. Sənədi var.

Əlaqə nömrəsi (050) 264 49 99

Yenilik! Rusiyada təhsil almış və Moskvada müdafiə etmiş

tibb elmləri namizədi, təcrübəli həkim

Darya İvanovna

varikoz və postvarikoz trofik yaraları, habelə diabetik yaraları özəl metodika ilə, cərrahi müdaxiləsiz müalicə edir.

Tel (051) 634-40-01.

Həftəsonu geridə qaldı, məlum. İstirahətini şəhərdə, şəhər kənarında, gəzintilərdə, kafe-restoranlarda keçirənlərin bu günlərdə bildiyi bir həqiqət vardı. Yemək yeməyə getdinsə, sənə qulluq edən ofisiyanta da hörmət etməlisən. "Çay pulu" verməlisən - bu, qızıl qaydadır. Əslində çox önəmli bir detal kimi görünsə də, böyük-böyük şəhərlərə səyahət edən insanlar bunun önəmini yaxşı bilirlər. Yaxşı, bəs nədir bu bəxşişin, çay pulunun fəlsəfəsi?

Onlar "çay pulu" nu tum kimi çirtlayırlar

Öncə "çay pulu" ilə bağlı dilərə dastan hekayələrə diqqət edək. ABŞ-ın Arizona ştatının restoranlarından birində müştəri yeməyin pulunu verəndən sonra ofisiyanta rekord məbləğdə "çay pulu" qoyub. Bu "çay pulu" 11 min dollar olub. Bir kişi bir qadınla Feniks şəhərində Crudo adlı İtalyan restoranına gəlib və burda birlikdə yemək yeyiblər. Hesab 331 dollar olub. Həmin kişi hesabı verib, üstündə də 1000 (min) dollar "çay pulu" qoyub.

Ancaq bundan sonra onlar restorani tərk etməyiblər. Onlar qalıblar və bundan sonra yeni içki sifariş veriblər. Və bunun qiyməti 89 dollar olub. Bu hesabı ödəyəndə həmin kişi üstündə 10 min dollar çay pulu qoyub.

Bu şəxs adının çəkilməsini istəmir. Ancaq məlumdur ki, o, keçən il həmin restoranda yemək yeyəndən sonra çay pulu kimi 2500 dollar vermişdi.

2015-ci ilin oktyabrında 8 milyard sərvəti olan Dubay əmirinin varisi şahzadə Hamdan bin Məhəmməd bin Rəşid əl-Məktum Azərbaycana səfərə gəlib. Şahzadə və qonaqları Hacıqabula gəlməzdən önce Bakıda "Fairmont Baku, Flame Towers" otelinin ən lüks nömrəsində gecələyiblər. Bu zaman maraqlı bir hadisə baş verib. Otelde çalışanların verdiyi məlumata görə, şahzadə işçilərdən birinə sürpriz edib. Otelde çalışanların bildirdiyinə görə, şahzadə xanım işçilərdən birinə yaxşı xidmət göstərdiyinə görə yüksək məbləğdə ənam ("çayvoy") verib. Pulun məbləğinin 10 min dollar olduğu bildirilir. Qeyd edək ki, ərəb zəngin Hamdan bin Muhammed bin Rəşid əl-Məktum bir neçə dəfə Azərbaycana səfərə gəlib. O sonuncu səfərində Hacıqabul rayonunda olub.

ABŞ-ın Kanzas ştatında yaşayan Brayana hələ uşaqlıqdan dişlərinə müxtəlif infeksiyalarla mübarizə aparıb. Nəticədə, Brayana sağlam dişlərdən məhrum olub. Onun heç zaman dişlərini düzəltməyə belə imkanı olmayıb. Lakin ofisiyanta işləyən Brayana çürümüş dişlərinin müalicəsinə təsadüf nəticəsində çərə tapıb.

Günlərin birində Oklahoma ştatından olan vəkil Fred Butçer qızı ilə Brayanın ofisiyanta işlədiyi qəlyanaltı kafeyə gedib.

Vəkil deyib: "Mən Brayana baxan kimi onun fərqli insan olduğunu düşündüm. O, ağzını örtməyə çalışsa da, yenə də özü ilə mehribanlıq və səmimiyyət daşıyırdı. Bu, mənə çox təsir etdi".

Butçer onlara xidmət edən ofisiyanta tamamilə yad insan ol-

Bəxşişin nə olduğunu bilmirsinizsə, oxuyun...

Çoxumuza görə əhəmiyyətsiz görünən "çay pulu" barədə bilinməyən detallar

sa da, bununla belə, dişlərinin müalicəsi üçün Brayana kömək etmək istəyib. Butçer kafenin menecərinə yaxınlaşaraq Brayanın dişlərinin müalicəsi üçün 25 min dollar çay pulu qoyub.

Kafenin menecəri bu haqda Brayana deyərək o, göz yaşlarını saxlaya bilməyib. Brayana yerli televiziya müsahibə verərək deyib: "Bu adamla mən heç tanışlığım yoxdur və bu təklifi qəbul edə bilmərəm".

Lakin təklilərə baxmayaraq, Brayana tanımadığı insanın yaxşılığından yararlanıb. O, bir neçə müalicə üsulu keçdikdən sonra uşaqlıqdan arzuladığı dişlərə sahib olub. Təzə dişlər Brayanın həyatını da büsbütün dəyişib. İndi o əminliklə gülür və müştəriləri gülürzlə yola salır.

Xeyriyyəçi Butçer deyib: "Hansı dinə sitayiş etməyindən asılı olmayaraq, hər zaman əli-açıq olmaq və yaxşılıq etmək lazımdır".

Türkiyənin Egey dənizi sahillərində istirahət edən rusiyalı milyarder Roman Abramoviç velosiped turu üçün yanaşdığı körpüdə qayığın ipini tutan ofisiyanta 2 min türk lirası məbləğində bəxşiş verib. "Çelsi" futbol klubunun sahibi ailəsi ilə birlikdə 2015-ci ildə tətillər keçirərkən qayıqla 10 mühafizəçinin müşahidəsi ilə yaxtadan ayrılıb və quru yolda yerləşən restoranın körpüsünə yaxınlaşıb. O, qayığın ipini bağlayan ofisiyanta Selçuk Günaya 2 min türk lirası məbləğində bəxşiş verib. Ofisiyanta əvvəlcə R.Abramoviçi tanımayıb. Milyarderin təvazökar insan olduğunu deyən S.Günay bəxşişin maaş gününə düşdüyünə görə çox sevib: "Gedərkən ona təşəkkür etdim və gələnlə il də gözlədiyimizi dedim".

"Çay pulu"nda xəsislik edən fransızlar...

Keçək dünyada bu məsələ ilə bağlı qiymətlərə. Britaniyanın "Direct Line" sığorta şirkəti dünyanın ən məşhur şəhərlərində - Paris, Las-Veqas, Barselona, San-Paulo və İbiseda araşdırmalar aparıb.

Sorğu nəticələrinə görə, çay pulunda ("çayovoy") ən çox xəsislik edən fransızlar olub. Onlar çay pulu kimi ümumi hesabın sadəcə 5 faizini ofisiyanta verirlər. Halbuki dünya üzrə bu göstərici 11 faiz qəbul olunur.

Britaniyalılar da xəsislikdə fransızlardan geri qalmırlar. Çekdəki ümumi hesabın cəmi 7 faizi qulluq edənə ödənilir. Üçüncü yerdə isə italyanlardır.

Amerikalılar isə bu cəhətdən çox səxavətli idirlər. Onlar adətən çay puluna ümumi məbləğin 13 faizini qoyurlar. Səxavətlikdə ikinci yerdə almanlar, üçüncü yerdə isə ruslar qərarlaşıb. Tədqiqatçılar bildirirlər ki, son vaxtlar ümumiyyətlə çay pulu qoyanların sayı kəskin azalıb.

İtaliya - Bu ölkədə çay pulu bir o qədər yüksək deyil, cəmi 2-3 avro.

Hollandiya - Nə qədər versəniz, birçə quru təşəkkür alaçaqsınız. Ümumiyyətlə, o cür ağır xidmətdən sonra çay pulu vermək ağılsızlıqdır.

Çin - Bir neçə il əvvəl ölkədə çay pulu vermək ənənəsi yox idi. İndi isə çamadan daşıyana 10 yuan (1,70 AZN), masajçıya isə 30 yuan (5,10 AZN) verilir.

İngiltərə - Çay pulu vermə ənənəsinin əsasını ingilislər 16-cı əsrdə qoyublar. Məsələn, qayıq turu rəhbərinizə 1 sterlinq (1,50 AZN) verməlisiniz.

Tailand - Ölkədə fil sürücüsünə 30 baht (1 AZN) versəniz, o çox sevinər.

ABŞ - "Çayvoy"un geniş yayıldığı ölkə buradır. Qarson, bərbər, taksi şoferinə, qıscacası, xidmət sektorunda çalışan hər cür peşə sahiblərinə çay pulu vermək məcburiyyətdəsiniz. Ümumi məbləğin 10%-ni verən xəsis adlandırılır, 12%-i - "belə də", 15% - məqbul, 20% - ideal.

Hindistan - İcazəsiz foto çəkmək ayıb sayılır. Çəksəniz və qarşılığında çay pulu istəyəni görsəniz, təəccüblənməyin. Bu məbləğ isə 20 rupidir (0,30-0,40 AZN).

İndoneziya - Yeməkdən sonra təqribən 20 min rupi (1,50 AZN) verməlisiniz.

Braziliya - Bu ölkədə eyni insanların xidmətindən yararlanmaq sərfəlidir. Həm çay pulunu az verəcəksiniz, həm xidmətdən razı qalacaqsınız. Çay pulu isə 5 real (1,70 AZN) təşkil edir.

İsrail - Dintlərin yarandığı ölkədə də "tip" mədəniyyəti formalaşmışdır. Otelərdə xidmətçilərə 5 şəkəl (1,20 AZN) vermək qəbul olunub.

Rusiya - Rusiyada "çayvoy" şəklində yalnız yerli valyutadan istifadə edin və pulu birbaşa işçiyə verin. Masajçıya çay pulu vermək müəssisəyə gələcək.

İran - İranda uzun-uzadı israrlardan sonra çay pulu götür-

rülür. Bu işə təqribən 20 min rial (0,75 AZN) ola bilər.

Fransa - Əgər "service compris" yazısını gördünüzsə, çay pulu vermənsəniz belə, sizə kimsə dodaq büzməyəcək. Ancaq versəniz, 10% nisbəti ilə təklif edin.

Yaponiya - Burada çay pulu sözü qadağandır. Heç kim sizdən "çayvoy" götürmək istəməz. Əgər çox ısrarlısınızsa, pulu zərflə qoyun. Zərfdəki məbləğ isə 1000 yen (8,30 AZN) ola bilər.

Bəxşiş birbaşa hesaba daxil edənlər də var

Maraqlı bir məqamı da nəzərə çatdırmaq ki, xarici turistlər üçün hazırlanan broşuralarda bəxşiş bəndi xüsusi yer alır. Be-

Məsələn, əgər 10% "çay pulu" 35 dollar və 85 sent edirsə, onda adətən 36 dollar verilir. Otel nömrəsini də tərk edərkən adətən xadimələr üçün bir dollar saxlamaq adəti yaranmışdır. İtalyan restoranlarında menyularda qeyd olunur ki, xidmət haqqı sifarişin qiymətinə daxil edilib, ya yox. Əgər daxildirsə, onda "çay pulu saxlamağa" gerek yoxdur. Əgər menyuda belə bir qeyd yoxdursa, onda ofisiyanta sifarişin dəyərinin 10%-i həcmində pul məbləği ilə mükafatlandırmaq tələb olunur. Həmisiyən yaxşı Çexiyadır, bu ölkədə mükafatı yalnız keyfiyyətli xidmətə görə vermək adəti hökm sürür. Bundan əlavə təkcə ofisiyanta və xadimələrə deyil,

həm də bələdiçilərə peşəkar xidmətlərinə görə pul verilir.

Bu ölkələrdə isə çay pulu qadağandır

Wego turizm saytının apardığı araşdırmaya əsasən hətta bəzi ölkələrdə bu qanunla da qadağan edilib.

Bir turist olaraq getdiyiniz ölkədə xoşagəlməz halla qarşılaşmamaq üçün sizə müxtəlif ölkələrdə "çay pulu"na olan münasibətləri təqdim edirik:

Birinci başlayaq, "çay pulu"nun daim verilməsinin adı hal kimi qəbul olunduğu ölkələrdən. Bu siyahıya Kanada, Qatar, BƏƏ, Meksika, ABŞ, və Misir (taksi istisna olmaqla) yer alır. Rusiya, Avstriya, Braziliya, Niderland, Çili, CAR, İrlandiya və Türkiyədə restoranlarda həmişə "çay pulu"nu gözləyirlər. Əlbəttə, əgər bu qəbzə daxil edilməyibsə.

Böyük Britaniya, Norveç, İspaniya, Danimarka, Almaniya, Avstraliya, Çin, Finlandiya, dubay, Fici, Yunanıstan, Honq-Konq, Hindistan, İndoneziya, İtaliya, İsrail, Malyatziya, İsveç, İsveçrə, Cənubi Koreya, Sinqapur və Taylandda isə müştəri razı qaldığı halda xidmətə görə əlavə "çay pulu" ödəyə bilər. Yəni bu ölkələrdə "çay pulu" vermək də, olar vermək də. Bəzi ölkələrdə isə "çay pulu" vermək heç də yaxşı qəbul edilmir. Yaponiya, Oman, Yəmən kimi ölkələrdə həyat bu təhqiç kimi qəbul edilir. Bu siyahıya həmçinin Fransa (burda "çay pulu" adətən qəbzə daxil edilir), Argentinada isə, ümumiyyətlə, "çay pulu" vermək qanunla qadağan edilib.